

ISSN 1331-226X • Godina L. • rujan • cijena 15 kn

2014

br. 9

Novi svijet

OGRANIČENOST
DIGITALNIH MEDIJA

POKRENI SE
ZA MIR

TREBATE
NAM!

SADRŽAJ

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA 23 DUHOVNOST
I ŽIVOT
ZAJEDNIŠTVA
Licem u lice s Bogom
- 4 RIJEČ ZA ŽIVOT Rujan
- 5 IZ ŽIVOTA Odlazak na more
- 6 SKUPŠTINA Maria Voce i planetarna
radionica
- 9 PODUHVATI Ljubav jača od straha
- 10 MLADI Pokreni se za mir!
Genrosso i mlađi
- 14 SUSRETI Trebate nam!
Svećenici za čovječanstvo
Stižu nove generacije
- 18 DUHOVNOST
JEDINSTVA Uzajamna ljubav temelj
dijaloga
- 24 U ŽARIŠTU Život na kocki
- 26 AKTUALNO Digitalna demencija
- 34 RAZGOVORI Tri čina ljubavi
Osamljenost
Promidžbene poruke i bajke
- 34 ZARUČNICI Usmjeravanje osjećajnosti
- 37 ISTAKNUTO Prešućena istina
- 38 ZDRAVLJE Giht - Urični artritis
- 40 KAMEN

FOTO: ARHIV CN

NASLOVNICA:

Digitalni mediji negativno utječu na razvoj intelektualnih sposobnosti

MJESEČNIK
POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 9, rujan 2014.

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: [+385] 01 3691 290;
fax: [+385] 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolarâ

GLAVNA UREDNICA

Dina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović,
Zdenko Horyat, Alenka Smrkolić

GRAFIČKO OBLIKOVANIE

Kristóf Maucha

TISAK

FEROPROMS d.o.o., Zagreb.

Riječ čitateljima

Đina Perkov

U posljednje vrijeme šokiraju nas prizori nasilja, osobito progonjenih i likvidiranih kršćana u zemljama Bliskog istoka, rat u Ukrajini, a potom i opća situacija u našoj zemlji. U svemu tome ostaje nam snaga molitve. Ali i djelovanje, stvaranje mira, razoružavanje srca.

Uvjerljive poruke mira eksplozivnom su energijom slali mladi koji su sudjelovali na radionicama i na koncertima s umjetničkom skupinom Genrossou u Sarajevu krajem srpnja. Njihova zauzetost za mir u ovo vrijeme još više dobiva na značenju.

Dosta prostora u ovome broju posvetili smo posljedicama zadržavanja djece na internetu. Stručnjak u tekstu objašnjava kako digitalni mediji općenito negativno utječu na razvoj intelektualnih sposobnosti. Upiremo prstom na još jednu bolnu točku našega društva, a to su igre na sreću i ovisnost o njima. Donosimo primjer građanske inicijative pokrenute u Italiji koja donosi svoje rezultate.

Ovaj mjesec u Rimu se održava Generalna skupština Pokreta fokolaru uz nazočnost 500 delegata iz čitavog svijeta. Na njoj će se, da tako kažemo, redizajnirati budućnost Pokreta, tj. zacrtati smjernice za narednih šest godina, na temelju prijedloga pristiglih iz zajednica cijelog svijeta. Izabrat će se i novo vodstvo koje će 26. rujna primiti papa Franjo. Stoga je cijela velika obitelj Pokreta srcem ujedinjena u življenju i molitvi za taj važan događaj. ■

June 1st 1960

Godišnja preplata 150 kn, za Evropu: 33 EUR, za kontinent: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili **na račun (kunski i devizni) Pokreta fokolaru** broj **2360000-1101456527** ZAGREBAČKA BANKA D.D., 10000 Zagreb, Paromlinska 2, Croatia, SWIFT CODE: ZABahr2X, IBAN HR 91 2360000 11014 56527 Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi u gornjem lijevom kutu listića s adresom. Osobe jednom preplaćene na Novi svijet dobivaju ga dok se ne odjave. Tko želi donirati bilo koji iznos za Novi svijet i tako pomoći onima koji nemaju mogućnost platiti preplatu, pod poziv na broj treba upisati 5500. **Novi preplatnici** koji još ne znaju svoj evidencijski broj upišiju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo.

**"PRIGRLJUJTE JEDNI DRUGE
KAO ŠTO JE KRIST PRIGRLIO VAS
NA SLAVU BOŽJU."¹**

[Rim 15,7]

Chiara Lubich

**"PRIGRLJUJTE JEDNI
DRUGE KAO ŠTO JE
KRIST PRIGRLIO VAS
NA SLAVU BOŽJU."**

Ove riječi sv. Pavla podsjećaju nas na jedan od najdirljivijih vidova Isusove ljubavi. Tom nas je ljubavlju Isus za vrijeme svoga zemaljskog života uvijek sve prihvatio, osobito najodbačenije, najpotrebitije i najjudaljenije.

© SCJ Sás Beče

Tom je ljubavlju Isus svima nama ponudio svoje povjerenje, pouzdanje i prijateljstvo, rušeci jednu po jednu prepreku što su ih ljudska oholost i egoizam podigli u društvu njegova vremena. Isus je očitovanje potpuno prihvatajuće ljubavi Oca nebeskoga prema svakome od nas. Takvu bismo ljubav mi poslijedično trebali imati jedni prema drugima. To je prva Očeva volja nad nama. Zato ne možemo dati Ocu veću slavu od one koju mu dajemo kada nastojimo prihvatići jedni druge kako je Isus prihvatio nas.

Ove riječi sadrže neke od završnih preporuka što ih je sv. Pavao u svojoj poslanici uputio kršćanima Rima. Tu su zajednicu, kao i mnoge druge raširene po grčko-rimskom svijetu, sačinjavali vjernici pridošli dijelom iz poganstva, a dijelom iz židovstva, dakle s vrlo različitim mentalitetom, kulturnom formacijom i duhovnom osjetljivošću. Ta različitost davala je povoda osuđivanjima, predrasudama, diskriminacijom i nesnošljivosti jednih prema

drugima, što sigurno nije u skladu s uzajamnim prihvaćanjem koje je Bog želio od njih. Da bi im pomogao prevladati takve poteškoće apostol ne nalazi djelotvornije sredstvo doli da ih potakne na razmišljanje o milosti njihova obraćenja. Isus ih je pozvao na vjeru posredujući im dar svojega Duha. To je bio opipljivi dokaz njegove ljubavi kojom je primio svakoga od njih. Usprkos njihovoj prošlosti i različitom podrijetlu, Isus ih je primio kako bi stvorio jedno tijelo.

"PRIGRLJUJTE JEDNI DRUGE KAO ŠTO JE KRIST PRIGRLIO VAS NA SLAVU BOŽJU."

Kako onda živjeti Riječ za život ovoga mjeseca? Ona usmjerava našu pozornost na jedan od najčešćih vidova našeg egoizma i, recimo to ipak, koji je najteže pobijediti. To je težnja da se izoliramo, da diskriminiramo, odbacimo, da isključimo drugoga jer je drugačiji od nas i mogao bi omesti naš mir.

Zato ćemo nastojati živjeti ovu Riječ za život nadasve u našim obiteljima, udrugama, zajednicama, radnim skupinama, uklanjajući u sebi osude, diskriminaciju, predrasude, negovanje, nesnošljivost prema ovom ili onom bližnjemu, u koje tako lako i tako često upadamo, koji znaju tako zategnuti i potkopati ljudske odnose, te poput rđe blokirati uzajamnu ljubav.

Potom ćemo u društvenom životu svjedočiti sveprihvatljuvu ljubav Kristovu prema bilo kojem bližnjem što ga Gospodin postavi uz nas, osobito prema onima koje društveni egoizam najlakše isključuje ili zastranjuje. Prihvaćanje drugoga, različitoga od nas, temelj je kršćanske ljubavi. To je polazište, prvi korak u izgradnji civilizacije ljubavi i kulture zajedništva na što nas Isus poziva nadasve danas. ■

¹ Objavljena u *Novi svijet* br. 12/1992.

ODLAZAK NA MORE

Zbog bolesti u obitelji ove smo godine imali puno izvanrednih izdataka. Nije nam ostalo ništa novca za odlazak na more, pa smo odlučili ostati kod kuće. Čekao nas je i poveć izdatak za školske knjige. Djeca su uporno tražila da ipak odemo nekoliko dana na more. Pristali smo pod uvjetom da najprije molimo Isusa da nam to omogući, u skladu s Riječi za život toga mjeseca: "Ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zaištu što mu drago, dat će im Otac moj, koji je na nebesima".

Najprije smo molili za knjige, makar i polovne. Uskoro nas je nazvala moja sestra koja ima kuću na moru. Predložila nam je da ipak dođemo, barem na tjedan dana, te da joj pomognemo oko kuće jer nije imala ni auto za raznorazne potrebe. Odlučili smo otići, ali uz maksimalnu štednju. Nakon tjedan dana pripremali smo se za povratak, kako smo i planirali. Tog je dana iz Švicarske došao sin moje sestre sa suprugom i troje djece. Cijeli smo dan proveli zajedno i svi smo bili jako zadovoljni. Djeca su uživala u druženju i kupanju, a mi smo se ugodno odmorili. Predložili su nam da ostanemo još tjedan dana, usprkos skučnosti prostora. Djeca su taj prijedlog popratila oduševljenim odobravanjem. Tako smo na opću radost ostali još tjedan dana, a oni su nam podmirili sve troškove.

Na kraju smo se vratili s mora s novcem koji smo ponijeli, pa čak i više.

Ovo iskustvo nam je bilo prekrasna potvrda kako su Isusove riječi istinite. Trebamo ih samo provesti u praksi. ■

Arhiv CN

MARIA VOCE I PLANETARNA RADIONICA

Iz 137 zemalja pristiglo 494 sudionika kako bi ocrtali nove smjernice i izabrali predsjednicu. Među pozvanima kršćani raznih crkava, članovi drugih religija i osobe bez vjerskih uporišta

Na te podatke odmah nam navire misao: kako će se usuglasiti?

Doima se velikim broj od 494 člana kao i kulturna i geografska raznolikost sudionika Generalne skupštine Pokreta fokolara. Nakon smrti Chiare Lubich 14. ožujka 2008., u srpnju iste godine održala se Generalna skupština da bi se izabrala prva predsjednica pozvana upravljati osjetljivim razdobljem neposredno nakon Chiare. Izabrana je Maria Voce [i Giancarlo Faletti kao dopredsjednik]. Ali taj događaj, pripremljen u tri mjeseca, nije bio dovoljno reprezentativan, a sudionici su bili pomalo zbumjeni što Chiara nije ostavila ime osobe koju izabrati.

Stoga je Generalna skupština koja se održava od 1. do 28.

rujna ove godine u Centru Marijapoli u Castelgandolfu prva prava skupština. Zaglednice Pokreta na svih pet kontinenata poslale su 3050 predstavki i razrađenih ideja, od kojih su više od 600 poslali mladi. Predložena su i imena za novo vodstvo: predsjednicu, dopredsjednika i generalne vijećnike. Na skupštini sudjeluje i 49 uzvanika.

"Mislim da u Crkvi nema skupova sličnih ovome, kako po broju sudionika i raznolikosti zvanja, tako i po nazočnosti braće drugih crkava, drugih religija i osoba bez vjerskih uporišta", tvrdi fra Egidio Canil, franjevac konventualac s velikim iskustvom, član pripremnog odbora Skupštine. Problem je kako njime upravljati. "Svaki birač prvenstveno se zalaže u življenu rečenice: 'Gdje su dvojica ili trojica

sabrana u moje ime, tamo sam ja među njima'. Ako je Isus prisutan, On vodi skupštinu, čini je plodnom i djelotvornom te vrednuje bogatstvo tolikih različitosti", odgovara fra Egidio sa sigurnošću.

Nakon 6 godina predsjedanja, Maria Voce došla je na skup naslijedila, vedra i optimistična, kao i uvijek. Postavili smo joj nekoliko pitanja.

Među zahtjevima za promjenama, koji te se najviše dojmio?

Ima onih koji traže da se rastereti ustroj, kako bi bolje mogao služiti životu, ali da se ne preokrene postojeći red. Najveći broj zahtjeva svakako se odnosi na traženje veće zauzetosti. Iz toga proizlazi dvostruka potreba: da budemo povezaniiji među nama i više formirani kako bismo,

u svjetlu karizme jedinstva, bolje odgovorili na današnje izazove.

Hoće li Skupština najprije usredotočiti svoju pozornost na teme ili na osobe koje će se birati?

Na teme. Nakon tri početna dana duhovnih vježbi predviđeli smo iznošenje završnog izvještaja predsjednice, nakon čega će slijediti rasprava. Potom ćemo se baviti osnovnim temama kroz rad po skupinama i rasprave na plenarnom zasjedanju. Dijalog će biti prilika da se upoznaju najdarovitije i najobrazovanije osobe, kako bi ih se moglo birati.

Ali zar nije popis kandidatkinja za predsjednicu zatvoren s pet imena?

Pet kandidatkinja je proizšlo iz vrlo širokih konzultacija, ali te smjernice ne uvjetuju slobodu odabira Skupštine. Ona može izabrati fokolarinu koja nije na tom popisu.

Nalaziš se na čelu popisa poželjnih kandidatkinja. Kako tumačiš taj podatak?

Kao izraz ljubavi i poštovanja. Ali tumačim ga i kao strah od promjene. Usprkos želji za promjenom, imam dojam da

u mnogima postoji bojazan koja se može sažeti ovim riječima: "Dobro nam je krenulo, ali što će se dogoditi ako promijenimo?"

Slažeš li se s tim?

Ako sam ja mogla biti predsjednica, smatram da može i bilo tko drugi. Duh Sveti je vodio mene, Duh Sveti će i dalje voditi bilo koga. Ta poželjnost istodobno bi mogla biti i Božja volja koja će se očitovati kroz suglasnost Skupštine. Tada ću postupiti u skladu s tim.

Ako ne budeš opet izabrana, što misliš raditi?

Ići na bilo koju stranu svijeta, ljubiti ljudi i služiti Pokretu. Možda s nekim zaduženjem kao što je pomoći fokolarnama, ili živjeti jednostavno kao fokolarina koja radi što je potrebno.

Nikakvo zaduženje u Centru?

Ne bih se držala toga da ostanem ovdje. Ali ne bih se ni plašila ostati i obavljati neki drugi zadatak. Time se ne bi se puno promijenilo, niti meni niti onima oko mene. Barem tako mislim. I nadam se. U gradiću Montetu [Švicarska] pitala

sam nazočne: "ako ne budem izabrana, hoćete li me manje voljeti?" Izgrađeni odnos ostaje.

TRI TEME I OSAM IZAZOVA

Presjek Pokreta fokolara - s njegova 23 ogranka i nazočnošću u 182 države - prisutan je na Generalnoj skupštini. Stvarno je predstavljeno 137 zemalja. Najviše je nazočnih iz Italije [56], Brazila [36], Njemačke [26], Filipina [12] i Kameruna [10].

Radovi će se odvijati na plenarnim sjednicama i u 32 skupine, na razne teme. Osnovne i transverzalne tematike na svim zasjedanjima bit će: raznolikost i jedinstvo Pokreta, njegova otvorenost svijetu i formaciji. Iz te perspektive ispitati će se osam izazova koji će se kretati od upravljanja u centru i na teritorijima do aspekata života Pokreta; od lokalnih zajednica do poziva - kako poziva na posvećenje u zajednicama (fokolarama), tako i na korjenitu zauzetost u društvu; od obitelji do novih naraštaja; od dijaloga do odnosa s Katoličkom crkvom i s drugim crkvama.

Je li ti neki san ostao neostvaren?

Rekla bih da je sve pokrenuto, uključujući i proces za Chiarinu beatifikaciju. Željela bih vidjeti priznate pripadnike drugih crkava i drugih religija kao živi dio našega Djela. Na tome stalno radimo, ali to nije tako jednostavno.

Nedavno si ustvrdila da se mnogo osoba vratilo Pokretu. Iz kojih razloga se vraćaju nakon razočaranja?

Mislim da se pojačao osjećaj obitelji među onima koji su ostali i to je bio čimbenik pri-vlačnosti onima koji su otišli. Tko je ostao, potaknut tom ljubavlju, održavao je odnose vjeran onome što su jednom zajedno živjeli. Gledajući

učinke, to je bilo od osnovne važnosti.

Na koju vrstu zaloganja bi Pokret trebao više ciljati?

Na formaciju mlađih. Treba im prenositi jaka načela tako da otkriju kako se isplati živjeti korjenito za velike ideale.

Papa Franjo je evanđeoski reformator, blag i zahtjevan.

Jesu li članovi Fokolara prihvatali izazov i dopustili da ih se osporava?

Kao i svi drugi, zadivljeni su njegovim riječima i njegovim izborima. Ali ne mislim da se Pokret dovoljno dopustio propitkivati. Morat ćemo napraviti ispit savjesti, osobito po pitanju korjenitosti, počevši od odnosa s osobama, što za nas

ostaje i dalje od temeljne važnosti.

Na što misliš?

Nije dovoljno razmjenjivati poruke. Nisu dovoljni mailovi. Jedan takav primjer je posjet pape Franje njegovom prijatelju, evangeličkom pastoru. Svojim posjetom sigurno nije htio

srušiti teološka načela Katoličke crkve. Ali se s njim susreo! To ostaje gesta koja govori o njegovoj sposobnosti vođenja dijaloga bez interesa. U Pokretu razrađujemo programe i na području dijaloga, ali katkad ih ostavljamo jer se ne vide plodovi ni razvoj. Međutim, važno je ostati vjerni jednom odnosu i živjeti ga bez nekog drugog cilja.

S kakvim duhom očekujete susret s Papom?

Bit će to privatna audijencija za 500 osoba, 26. rujna u dvorani Clementina u 12 sati. Kao što to činimo pred biskupima, ni od Pape ne želimo ništa tražiti, nego dati. Smatrali smo da je dosljednije ići k Papi na kraju Skupštine i reći mu: "Ovo je naš dar" i "Spremni smo slušati vašu riječ". Isto smo to savjetovali i članovima drugih crkava – da posjete svoje poglavare i izvijestite ih o rezultatima Skupštine i o odnosima s kršćanima drugih vjeroispovijesti.

Što bi poželjela novoj predsjednici, bilo da budeš potvrđena ili da se izabere druga?

Da uvijek zna slušati Duha Svetoga i posljedično sve raditi u jedinstvu. ■

Arhiv CN

Arhiv Luigi Butori

LJUBAV JAČA OD STRAHA

Tri fokolarina na mjesec dana su se preselili u Betlehem kako bi s članovima Pokreta podijelili tešku situaciju u kojoj žive, pogoršanu zbog sukoba posljednjih mjeseci

Odlazak u Svetu zemlju krajem srpnja netko je nazvao pravom ludošću. No zamisao o tome rodila se u proljeće kada je sve izgledalo mirno. Situacija se pogoršala nekoliko tjedana prije našeg odlaska. Pomislili smo da je upravo to najprikladniji trenutak da idemo svjedočiti kako je ljubav jača od straha. Naša sigurnost bila je i jest prisutnost Pokreta na tom teritoriju već desetljećima.

Probuditi se u gradu gdje se rodio Isus bilo je jako dojmljivo. "Je li to san", pitali smo se. Ubrzo smo počeli posjećivati obitelji, svećenike, mlađe. Svi su bili iznenadeni i sretni što su vidjeli da su dvojica fokolarina doista stigla. Pridružio nam se i jedan iz Jeruzalema. Doživjeli smo snažne momente kao što je marijапoli u Nazaretu, gdje je unatoč teškoj situaciji bilo dosta sudionika. Iz Gaze im je stiglo pismo podrške i

fotografije. Potom, baš u vrijeme sukoba, 8. kolovoza imali smo međureligijski susret u Jeruzalemu, uz nazočnost Arapa kršćana i prijatelja Židova i muslimana zajedno: cilj je bio moliti za mir. Bio je to sat vremena jakoga svjetla u noći rata, sa snažnim i emotivnim trenucima. Jedan je rabin sve iznenadio dojmljivom molitvom za djecu Gaze. Obzirom na situaciju, 80 sudionika bili su pravo čudo.

Bol, ljubav i molitva potpuno su nas promijenili. Bol zbog onoga što su nam naši pričali: o svojoj težnji za uspostavom države, za pravim i trajnim mirom, za vodom, za slobodom kretanja, za boljom budućnošću svoje djece, a nadasve da žive u skladu i miru sa svim susjedima.

Drugo, koliko smo ljubavi primili u ta tri tjedna! Mnogo više nego što smo dali. I treće, molitva: dugo vremena, ponekad čak i čitav dan, provodili smo u šutnji i molitvi za one koji umiru i koji pucaju, kako bi došlo do uzajamnog praštanja u ovoj zemlji natopljenoj krvlju.

Značajka čitavog boravka bio je život među ljudima, pomiješani sa svima. Naučili smo štedjeti vodu jer je nema mnogo. To je svakodnevica Palestinaca. Vidjeli smo što znači prolaziti kontrolne punktove; smiješiti se i pozdravljati vojnike s mitraljezom na leđima; ili biti ljubazni s bakom koja na užeglog suncu pokušava prodati sadnice metvice.

U svemu tome osjeća se Božja prisutnost. On i dalje prolazi s nama ovim ulicama. To smo doživjeli zajedno s onima koji su ovdje kako bi doprinijeli ostvarenju Isusova sna: "Da svi budu jedno", molitve za koju je Chiara Lubich dala svoj život.

Jednoga će dana ujedinjeni svijet stići i u Svetu zemlju. Toga dana svi mi zajedno moramo biti ovdje kako bismo nastavili ljubiti. ■

POKRENI SE ZA MIR!

U sklopu međunarodnog projekta go4peace u Sarajevu gostovala umjetnička skupina Genrosso

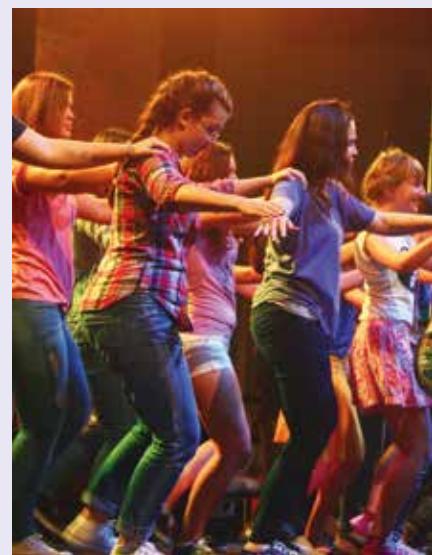
Umjesecima iza nas Sarajevo je bilo preplavljeno različitim događajima i manifestacijama u svrhu obilježavanja stogodišnjice od atentata na austrougarskog prestolonasljednika Franza Ferdinanda. Prema mnogim analitičarima taj nesretni događaj je usmjerio svijet u prvi rat svjetskih razmjera. Mladi iz novootvorenog pastoralnog centra Ivan Pavao II. odlučili su poslati poruku mira iz Sarajeva u znak sjećanja na sve ono što se zabilo i sa željom da se ne ponovi, pa su organizirali niz aktivnosti pod sloganom *go4peace*. U sklopu tog projekta pozvana je skupina genijalnih ljudi poznatih pod imenom Genrosso, koji

javno promoviraju i šire ideje jedinstva, ljubavi i mira.

Prije 17 godina po prvi su put došli u ranjeno Sarajevo, meni tada nepoznanica kao i većini mladih koji su sudjelovali na ovogodišnjim radionicama. Odgovarajući na pitanje tko su, svaki sam put nailazio na poteškoće pokušavajući objasniti mlađima način rada te nevjerojatne umjetničke skupine. Oni naime podliježu doživljajnom spektru, a sve ostalo naivno zvuči, jednostavno mora se vidjeti! Jednako kako žive skupa, tako s mlađima i rade skupa i to na pozornici podjele s publikom kroz priču o Charlesu Moatsu. Moj prvi susret s Genrossom ostao je zapisan kao konfuzan događaj, s riječkom ljudi koji su došli radi nas u Sarajevo, ali i s neopisivom srećom jer sam doživio nešto što nikada nije do tada nisam, tu neizmjernu ljubav koja sve pobjeđuje. Isti

osjećaj se vratio, ali ovaj put sam se morao suočiti s rastankom, kao i većina mladih sudionika na radionicama, u nadi da nećemo morati opet čekati 17 godina.

Emocije koje je Genrosso u stanju prenijeti na mlade su po svemu jedinstvene, u neku ruku neopisive, a u doživljajnom spektru spadaju između ushićenja, sreće i apsolutnog zadovoljstva. Iz pozicije psihologa teško mi je objasniti jedinstvo koje su mladi izgradili sa članovima grupe u tako

kratkom vremenskom razdoblju, ali kad uključim druge elemente iz sfere duhovnog života koji su mladima ponuđeni na jedan sasvim jednostavan i njima prihvatljiv način, to jedinstvo i ta očaravajuća atmosfera je onda jedini logičan rezultat!

Nakon ovog petodnevног iskustva poželim da ono što smo proživjeli potraje, da se ne zadrži da događaju koji je iz nas, već da u nama rodi potrebom da kreiramo nove staze ljubavi s bližnjima i tako svima prenesemo ono što Genrosso godinama nesebično čini poradi jednog uzvišenog cilja – ujedinjenog svijeta. ■

Anita Mihanović [3]

GENROSSO I MLADI

Genrosso već godina ma u svoje nastupe uključuje mlade koji kroz razne radioničce uče dijelove mjuzikla da bi potom na pozornici nastupili zajedno s njima. Osim što uče pjesme, koreografije, zvučne i svjetlosne efekte te druge načine izražavanja, mlađi nadasve uče živjeti u prihvaćanju, miru i međusobnom zajedništvu, te tako doživljavaju nezaboravno iskustvo autentičnog bratstva.

I na koncertima u Sarajevu su sa pozornice slali poruke mira istom onom uvjerljivošću i eksplozivnom energijom kao i Genrosso. Kakva se to kemija događa na tim radionicama, razgovarali smo s Anom i Ivanom Zubčić koji su se s oduševljenjem vratili u svoj Zadar, a svoje dojmova prenijela nam je i Lucija Mihanović.

Predstavite nam radionice Genrossa u Sarajevu.

Ana i Ivan: Članovi Gennrossa su u Sarajevu priredili 11 nadasve kreativnih i zanimljivih radonica. U *Gang (Banda)* Hip-hop sudionici su učili dvije hip-hop koreografije. Polaznici *Hip-hop kombinacije* bili su izravno uključeni u mjuzikl. U *Rođendanskom plesu* sudionici su učili kombinirane koreografije jazza, hip hopa i brazilskih koraka koji se plešu na južnoameričku glazbu; u četvrtoj pod nazivom *Broadway* polaznici su učili dvije koreografije koje su kombinirale ples, kazalište i pjevanje. Zanimljiva je bila i radionica *Snažni pokreti* koja se fokusirala na pokrete tijela i pozicije koje pomažu razviti koncentraciju, povjerenje, postojanost i unutrašnji mir. Oni s ritmom u krvi imali su radionicu *Ritam i udaraljke*.

U radionicu *Orkestar* mogli su oni koji znaju svirati neki instrument. *Kazalište* je bila radionica u kojoj polaznici posjeduju spremnost i hrabrost stvarati i improvizirati. U radionici *Scenografija* polaznici su pripremali pozornicu za scenu slikanjem, bojanjem i pravljenjem grafita. Ovdje je svaka kreativnost i mašta bila dobrodošla. I posljednje dvije *Svjetlo* i *Zvuk* bile su isto tako zanimljive. Od polaznika se tražilo da sukladno s mjuzikom i odgovarajućim scenama postave sve efekte svjetla i zvuka.

Sudjelovalo je 200 mlađih iz 11 europskih država i iz SAD-a, a radilo se svaki dan po 3-4 sata, u tjednu prije izvedbe mjuzikla 31. srpnja i 1. kolovoza. Cilj im je bio zajedničkim snagama graditi mir između sudionika različitih država, nacija, jezika, godišta i interesa, kao što je glasilo i geslo samog susreta.

Kako ste se odlučili na sudjelovanje i koju ste ulogu imali?

Ana: Zaintrigirao me naziv projekta *Go4peace* jer svaki dan čujemo o posljedicama ratnih strahota.

Mir je danas neophodan za izgradnju solidarnijeg društva. Bila sam prevoditelj između Genrossa i polaznika u radionici *Kazališno svjetlo* gdje su polaznici trebali osmisliti svjetlosne efekte za dio mjuzikla. Voditelj radionice Emanuele Gervasoni iz Genrossa polaznike iz Makedonije, Italije, Slovenije, Njemačke i Hrvatske vodio je kako kreativno dočarati neki događaj svjetлом.

Ivan: Ja sam pomalo neplanirano dospio među umjetnike, tj. u radioniku *Stage set* i nije mi bilo nimalo žao. Michelle i Ćiro su me ohrabrili i dali mi zadatke bojanja bubnjeva i plakata kojima je bila oslikana pozornica.

Kako je bilo provoditi dane s Genrossom?

Ana: Skupinu Genrosso pratim već nekoliko godina, ali do sada nisam sudjelovala na radionicama. Njihovo širenje mira, solidarnosti i sveopćeg bratstva kroz pjesme i glazbu zbilja oduševljava. Svaki dan

prije početka radionica članovi Genrossa predložili su nam misao koju smo svi zajedno nastojali živjeti taj dan. Mladi koji su prvi put čuli za njih na početku su bili nepovjerljivi, ali na kraju tjedna dogodila se erupcija oduševljenja.

Ivan: Članove Genrossa doživio sam kao obitelj koja se neprestano dariva i to bez razlike radi li se o mladim ili starijim članovima. Ostali mladi koji su se po prvi put sreli sa Genrossom bili su oduševljeni količinom energije i strpljivošću članova, ali i zanimljivošću samih radionica.

Imali ste i trenutke zajedništva, možete li ih opisati?

Ana: Imala sam priliku upoznati svakog člana ponaosob. Zadivilo me što su s različitih kontinenata, država, nacija, jezika i godišta, a funkcioniраju kao jedan. Sve ideje koje

zagovaraju žive vrlo konkretno. Upoznala sam Benedikta Enderlea čija je majka s Korčule. Susret sa zajednicom Pokreta fokolara u Sarajevu je bio snažan, jer su se stariji članovi benda Ćiro Ercolanese i Valerio Lode Cipri prisjetili koncerta u Sarajevu neposredno nakon rata. Posebno me se dojmilo kada je Michele Sole pričao svoje svjedočanstvo kako je dospio u Genrosso.

Ostavio nam je snažnu poruku da ne živimo za prolazne ideale, već da život usmjerimo prema bitnom i da uporište svog života vidimo u Bogu. Sretna sam što sam mogla sudjelovati u projektu *go4peace* i upoznati toliko različitih mladih ljudi spremnih živjeti za mir.

Ivan: Posebno me se dojedio susret Genrossa sa sarajevskom zajednicom. U tim emotivnim trenucima građani Sarajeva su još jednom zahvalili na njihovom dolasku te održavanju koncerta 1997. godine kada su bili pomalo zaboravljeni od ostatka svijeta. Članovi Genrossa izrazili su zahvalnost Sarajljama što žive ideal jedinstva u svom gradu punom izazova, na temelju čega Genrosso i može lansirati svoje poruke mira.

Poseban trenutak zajedništva sudionika susreta i članova benda bilo je spremanje i rastavljanje pozornice poslije koncerta. Nakon naporog dana uspjeli smo u samo tri sata sve rastaviti i spremiti u kamione. Bili smo umorni, ali istodobno vrlo sretni i zadovoljni.

Lucija, i ti si po prvi put sudjelovala na radionicama Genrossa.

Lucija: Kad je trebalo izabrati radionicu, moja sestra i ja odlučile smo se za *Stage Set*. Dobili smo zadatak da iscrtamo i oslikamo četiri velike tkanine i puno kartona. Premda sam mislila da nisam baš sposobna crtati, na poticaj voditelja iz Genrossa, uhvatila sam se posla. I tako smo odradili svoj zadatak i shvatili da ćemo i mi morati nastupati na pozornici pred kraj muzikla. I to smo odradili i sad se osjećamo ponosni na naš trud koji se isplatio, jer znam da su svi uživali u našoj izvedbi. Organizatori su se jako potrudili da nas upoznaju sa Sarajevom, da nam dani kroz razne radionice budu ispunjeni i da se kroz njih međusobno

www.mladicenter.org/3

upoznamo. Radionice su bile na temu mira, kako ga možemo graditi i tražilo se od nas da pokušamo svojim riječima i djelima pridonijeti miru. Drago mi je što sam bila dio tog tjedna u Sarajevu i što sam upoznala toliko divnih ljudi. Zdravka Gutić-Petrović, rođena Sarajka, rekla nam je kako je od najave koncerta počela osjećati uzbuđenje zbog dolaska Genrossa: "Njihov koncert u Sarajevu me je oduševio, ne samo muzika, već i poruke koje oni šalju kroz pjesmu-jedinstvo, dobrota, priateljstvo, pobjeda dobrog nad lošim, ljubav prema drugima različitim od sebe. Druženje sa njima i našim dragim prijateljima Fokolarima bili su gozba za moje srce i dušu i to će me držati do slijedećeg druženja. Svi će ponovo doći u Sarajevo, jer su se ipak napili vode sa Baš-čaršije. A kažu da svatko tko se napije te vode vraća u Sarajevo. ■

TREBATE NAM!

Marijapoli u Križevcima posjetio apostolski nuncij mons. Alessandro D'Errico

Marijapoli, to jedinstveno iskustvo kršćanskog bratstva od samih početaka Pokreta fokolar, ove je godine održan od 9. do 13. srpnja u središtu Faro u Križevcima. Sudjelovalo je oko 200 osoba različitih dobi, zvanja, položaja, pristiglih iz mnogih krajeva Hrvatske. Tema petodnevnog okupljanja bila je uzajamna ljubav, Isusova nova zapovijed, promatrana i življena u brojnim nijansama i situacijama. U želji da se potakne međugeneracijsko zajedništvo,

program u dvorani svaki je dan pripremala druga skupina. Svjedočanstva, pjesme i igre te brojne interesne radionice bile su dar jednih za druge i prilika za upoznavanje i rast. U petak su svi sudionici otišli na hodočašće u marijansko svetište Molve, a nakon toga razgledali crkvu i galeriju naivne umjetnosti u Hlebinama. Na otvoreni dan, u subotu 12. srpnja, Marijapoli je posjetio apostolski nuncij u republici Hrvatskoj nadbiskup mons. Alessandro D'Errico, uz nazočnost domaćeg biskupa mons. Nikole Kekića. Mons. D'Errico

najprije se uključio u program u dvorani, slušajući svjedočanstva obitelji. Potom se obratio nazočnima izrazivši radost što je došao i pronašao obiteljsko ozračje. Želio je doći na marijapoli iz više razloga, a ponajprije zbog "potrebe srca". Pojasnio je da dobro poznaje Pokret i da u mnogim nuncijsaturama svijeta rade fokolarini. Osvrnuo se na svoj boravak u Pakistanu u vrijeme rata, nakon napada na tornjeve blizance u New Yorku, kada je nunciatura bila jedna od glavnih meta Alkaide. Tada je sudjelovao na marijapoliju u Lahoreu. "Poznajem vatu fokolara koja pokreće vaše nakane, vaš život. Kao papin predstavnik kažem vam: trebate nam! Treba nam netko tko će posvjedočiti da je moguće ljubiti uvijek. Moguće je, iako je jako teško, ljubiti i neprijatelje. Moguće je ljubiti posljednje, periferije svijeta, kao što kaže sv. Otac", nastavio je mons. D'Errico istakнуvši kako pronalazi veliki sklad između pape Franje i utemeljiteljice Fokolara Chiare Lubich. On govori jednostavno kao što je govorila i Chiara, doda je. Potom je podsjetio kako Papa kaže da je vrijeme nove evangelizacije. "Treba iznova evangelizirati, kako su to činili apostoli.

Tu misiju Papa daje onima koji je žele ozbiljno prihvatiti. On kaže: 'Otvorite vrata. Jer ako je su predugo vremena zatvorena, počinje zaudarati.'

U emotivnom obraćanju nazočnima, mons D'Errico ih je potom pozvao da preuzmu inicijativu, potvrdivši da svi trebamo zasukati rukave, slušati, moliti, svjedočiti, ići, pokrenuti se. Treba ići radošno. Radošću koja dolazi iz srca, iz sigurnosti da je Isus uskrsnuo. Pozvao ih je da pročitaju Papinu pobudnicu Radost evanđelja u kojoj on piše da sanja drugačiju, misijski opredijeljenu Crkvu, koja se neće zatvarati, koja će ići prema periferijama svijeta, prema siromašnima, posljednjima. Hoćemo li prihvatiti ovaj san, upitao je na kraju nazočne potrvdivši da je to identičan san koji je imala Chiara.

Na svetoj misi koju je predvodio u nazočnosti mons. Nikole Kekića, nadbiskup D'Errico želio je razmatrati zajedno s nazočnima nadahnjujući se na utemeljiteljici Chiari, "kako bi pronašao jednostavne riječi i ideje, kako je to znala ona, uvijek se nadahnjujući na riječi života". Nadovezujući se na temu Marijopolija, predložio je na razmatranje prvu

Arhiv NS [2]

rijec života: "Po ovome će svi prepoznati da ste moji učenici, ako budeste ljubili jedni druge". Istaknuo je da je ljubav znak raspoznavanja kršćana koji nam Isus predaje i na ovom Marijopoliju. Potom je pojasnio da ljubiti znači željeti dobro drugoga, tražiti dobro braće, a ne svoje. No kome trebamo uputiti tu ljubav, upitao se. Svi ma, bez razlike, odgovorio je navodeći rečenicu iz Evanđelja: "Ljubite svoje neprijatelje... tako ćete biti sinovi Oca vašega nebeskog koji daje da sunce njegovo grije nad dobrima i zlima". Nastavljujući tumačiti Isusove riječi, mons. D'Errico ustvrdio je da Isus od nas traži ljubav bez granica i bez razlike: "On nas želi uvesti u dinamizam Božjega života. A Bog je ljubav. Ako je Bog ljubav, mi moramo biti njegova djeca, moramo živjeti od te nutarnje snage koja treba biti temeljna u našem svjedočenju, u našem svakodnevnom životu." Pojasnio je da ljubiti znači ići, krenuti na put, a to je pokret, to je Papin san, Crkva u pokretu, pod dahom Duha Svetoga,

Crkva koja sluša, Crkva koja postaje dinamična i traži dinamizam života. Papa kaže još jednu pomalo snažnu riječ, dodao je: "Moramo slušati Duha Svetoga, ali ne smijemo očekivati da Duh Sveti govori samo nama... Moramo biti sposobni odnositi se prema drugima s poštovanjem, slušajući, jer možda je u njima patničko lice Isusovo". Mons. D'Errico na kraju je pozvao nazočne da prihvate taj Papin san tijekom ovog Marijopolija: "To je ljubav! Tu ljubav vi ste pozvani nositi u naše društvo, u našu Crkvu, na taj hod nove evangelizacije. To je vaše poslanje, poslanje koje vam Chiara danas ponovno povjerava. To vam poslanje predlaže Papin predstavnik u ime pape Franje. Za to poslanje molimo danas. Trebate nam vi. Trebaju nam osobe kakvi ste vi. Treba nam vaše svjedočanstvo, vaše izlaženje, treba nam vaš osmijeh, vaša radost, vaš duh jedinstva, kako bismo svi zajedno mogli biti ponizna i siromašna sredstva nove evangelizacije, za ovo naše vrijeme", zaključio je.

SVEĆENICI ZA ČOVJEČANSTVO

Novi svećenički naraštaj u Loppianu od 19. do 22. kolovoza

Četiri dana zajedničkog života, sa susretima, sučeljavanjima, svjeđočanstvima, radionicama bila su posvećena mladim svećenicima i bogoslovima u dobi između 18 i 40 godina, koji žele biti Božji ljudi i aktivno sudjelovati u izazovima ljudi ovoga vremena.

Pristigli iz 38 zemalja, uglavnom europskih, s predstavnicima iz Afrike, Azije i Amerike, govorili su 12 jezika. Značajka cijelog susreta bili su dijalog i zajedništvo, što je i obilježje međunarodnog gradića Loppiano u kojem je već 50 godina bratstvo znak raspoznavanja. Svećenik Justin Nary ima 42 godine i došao je iz Srednjeafričke Republike. Ispričao je kako je primio preko 2000 muslimana kako bi ih spasio od nasilja koje je nedavno okrvavilo njegovu zemlju, riskirajući tako i svoj život. Prije njega je Josef Pal iz Rumunjske iznio primjere dijaloga što ga je uspostavio u svom gradu na ekumenskoj i društvenoj razini, s osobama bez vjerskih uporišta, kako u župskim zajednicama tako i s građanskim institucijama. To su samo neke od priča svećenika punih žara prema čovječanstvu, sa željom da zaraze i svih ostalih 268 sudionika skupa, među kojima su bili jedan svećenik i dva bogoslova iz Hrvatske [na str. 23. pročitajte osrt Grgura Alviža].

Tako su započeli dani u kojima su stručnjaci, profesori i polaznici bili jedan jedini radni tim. Osim plenarnih susreta, imali su prilike uključiti se u 27 tematskih radionica koje su animirali međunarodni stručnjaci. Suočili su se s

tematikama obitelji, ekonomije, politike, kulturnog i religijskog pluralizma, dijalogu s islamom i velikim religijama.

Razgovarali su i o izlasku Crkve prema egzistencijalnim periferijama te o profilu današnje župe. Veliku su pozornost privukla ključna pitanja za život svećenika danas: uravnotežnost, dar i izazov celibata, usamljenost i oblici zajedničkog života, sposobnost dijaloga u sukobima i društveni izazovi. Prvi niz radionica postavio je u žarište prizore današnjega svijeta otkrivši u njima, neovisno o krizama, postojeće žive djeliće bratstva i odgovore pune nade.

Uspješne su bile i radionice o aktualnim crkvenim stvarnostima. Tako se pokazala slika žive i dijaloške Crkve, koja ne zaostaje pred novostima suvremenog doba, nego prodire u čvorista povijesti kako bi ih prosvijetlila iz perspektive jedinstva, oslanjajući se na zajedništvo kao svoju snagu. ■

STIŽU NOVE GENERACIJE

Na susret za mlade svećenike i bogoslove u Loppianu željno sam čekao još od prošlog ljeta, kada sam čuo da postoje Gens i susreti za njih. Znao sam da to mora biti nešto prekrasno, posebno i puno zajedništva, a tako i međusobne ljubavi. Stigavši na odredište, smjestili smo se u kampu nedaleko od centra, u kućicama s 4 ležaja, bez električne energije. Toalet i tuševi bili su vani. Prije polaska znali smo da je takav smještaj, ali ništa nije bilo važnije od susreta, zajedništva i Isusa među nama. Tako nismo gubili vrijeme na internetu i mobitelu, već smo slobodno vrijeme iskoristili za odmor, međusobno druženje i upoznavanje.

Kroz različite radionice razmjenjivali smo ideje i planove, različita stajališta i poglede, ali i iskustva. Program u dvorani bio je popraćen pjesmama i predstavljanjima. Ljudi su došli iz cijelog svijeta. Došli su i iz Vijetnama, Koreje, Filipina, SAD-a, iz cijele Europe. Bilo je prekrasno, čitav svijet na jednom mjestu, različiti mentaliteti, katolici, protestanti, pravoslavci, toliko različitosti ujedinjeno samo u jednome – u Kristu. Kad sam to video, zaključio sam: "Mnogo je udova, ali zajedno čine jedno tijelo!" To me je ispunilo velikom radošću i mirom, jer evo nove generacije dolaze, one kojima je bitno samo jedno – Krist. Samo takav stav je mogao četiri dana držati u zajedništvu i ljubavi toliko ljudi okupljenih na ovom susretu.

U srijedu navečer smo išli po obiteljima na večeru, a to je bilo još jedno prekrasno iskustvo.

Prvi puta smo se vidjeli, ali smo razgovarali kao da se znamo oduvijek. Svoje životne priče smo dijelili međusobno za stolom, bez ikakvog straha, puni razumijevanja i suošćećanja za drugog. Nakon te večeri osjetio sam neizmjernu Božju ljubav koja nas je okupila na tom mjestu. Bio sam toliko potresen da sam ostatak večeri razmišljao samo o jednome – o Bogu i njegovoj ljubavi.

U četvrtak navečer, nakon sv. mise i večere krenuli smo natrag u Hrvatsku. Vratili smo se svojim domovima u kojima trebamo nastaviti živjeti ono što smo primili. Zapravo, na susretu me je Bog na poseban način podsjetio da me On voli, da je tu s nama, za sve nas. Usudio bih se zaključiti nakon svih doživljaja riječima svetog Pavla u 1 Kor 13,1-13 : "A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav – to troje – a najveća je među njima ljubav". Ljubav je ona koja ruši sve predrasude i prepreke, ona treba biti kraljica u našim odnosima. Po ljubavi smo stvoreni, ona nas drži i ona će nas jednog dana u Raj uvesti – Božja ljubav! ■

SIF LOPPIANO [2]

UZAJAMNA LJUBAV TEMELJ DIJALOGA

U ekumenskom dijalu

D Vidjeli smo da [savez uzajamne ljubavi] donosi mnogo plodova: unutar Crkve obnavlja obitelj, obnavlja župe, obnavlja posvećeni život, daje novi polet svećenicima i pastorima. Potiče nas da tražimo nove odnose dubokog razumijevanja između suvremenih crkvenih pokreta, da gradimo zajedništvo i s redovničkim zajednicama starijih karizmi. Tako dolazi do izražaja lice Crkve kao Crkve-zajedništva koje svi žele.

Osim toga ova uzajamna ljubav, ovaj evanđeoski život, pokazao se osobito prikladan za poticanje ekumenskog dijaloga između kršćana različitih crkava i crkvenih zajednica. Budući da svi imamo krštenje, da imamo vjeru u riječ Božju i druge milosne darove, svi mi kršćani možemo se već ljubiti uzajamno i tako ispuniti najvažniju Božju zapovijed. I više od toga, ljubeći se, ljubeći, dobivamo svjetlo, Isus je to rekao: "Tko me ljubi, njemu ću se očitovati" [usp Iv 14,21]. Imamo svjetlo, a svjetlo nam pokazuje kako moramo hodati da bismo s vremenom, kad Bog to bude htio, stigli do zajedništva. ■

(Iz kateheze na ekumenskom Kirchentagu,
Berlin, 31. svibnja 2003.)

D Svaka se Crkva kroz stoljeća na neki način skamenila u samoj sebi zbog vala ravnodušnosti, nerazumijevanja, pa čak i uzajamne mržnje. Zato je u svakoj potrebna dodatna ljubav; štoviše, kršćanstvo bi trebala preplaviti bujica ljubavi.

Ljubav i uzajamna ljubav među kršćanima i među Crkvama. Ta ljubav vodi k tome da se sve daje u zajedništvo te tako svaka postaje dar za drugu, pa se u Crkvi budućnosti može predvidjeti samo jedna istina, ali izražena na različite načine, promatrana iz različitih kutova, uljepšana različitim tumačenjima.

U knjizi Prijeći prag nade *Ivan Pavao II.* piše: "Potrebno je da ljudski rod dostigne jedinstvo putem mnogostrukosti, da se nauči sabrati u jednoj Crkvi, u različitosti razmišljanja i djelovanja, kultura i civilizacija".

Neće ova ili ona Crkva morati "nestati" [čega se ponekad boje], već će se svaka iznova roditi u jedinstvu.

Živjeti u takvoj Crkvi u punom zajedništvu bit će nešto predivno, zadivljujuće poput čuda koje će privući pozornost i zanimanje cijelog svijeta. ■

(Iz govora na Ekumenskoj skupštini
u Grazu, 28. lipnja 1997.)

U CRKVI
BUDUĆNOSTI MOŽE
SE PREDVIDJETI
SAMO JEDNA ISTINA,
ALI IZRAŽENA NA
RAZLIČITE NAČINE

DUnatoč ukupnoj prisutnosti od preko milijardu nas Isusovih sljedbenika na svijetu, usprkos tome što isповijedamo vjeru – iako na različite načine – ima onih koji nas ne okljevaju nazivati ateistima i nevjernicima.

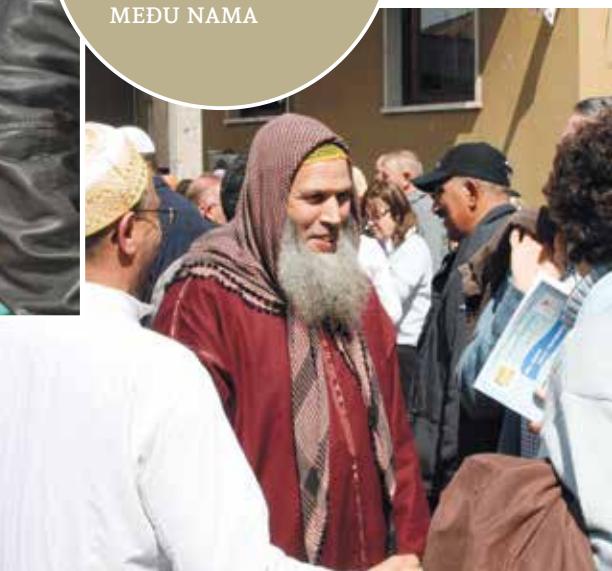
Zašto? Nije li to teška uvreda i samo kleveta? Svakako da je. No ta uvreda ima i svoje obrazloženje. Tko tako govori ne vidi nas, jer već stoljećima nemamo naš kršćanski znak raspoznavanja, našu uniformu. Jer ono nešto po čemu bismo se trebali razlikovati pred svijetom nisu toliko naše molitve, pokore, obredi, postovi, bdjenja, moralno ponašanje, itd., što je sve predivno. Ono po čemu bismo se trebali raspoznavati je samo naša uzajamna ljubav, jedinstvo. Isus je to rekao: "Po ovom će svi znati

da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge" [Iv 13,35]. Po tome, ne po drugome! Rekao je također: "da budu jedno... da svijet uzvjeruje" [Iv 17,21]. A mi kršćani još nismo dostigli jedinstvo i ne možemo ga pokazati [...] U očekivanju da u svijetu zablista jedinstvena Crkva, ako se ljubimo međusobno, nastojeći ostvariti ono jedinstvo koje je sada moguće, možemo se već na neki način predstaviti svijetu kao jedno, gotovo duša buduće Crkve. To je poput sastavljanja jednog jedinstvenog novog dijaloga, koji se pridodaje dijalogu molitve, ljubavi i teološkom dijalogu. Nazvali smo ga dijalog životom, dijalog naroda. ■

(Iz govora na susretu odgovornih za katoličke i evangeličke pokrete, Munchen, 8. prosinca 2001.)

KADA ZAPOĆNEMO
DIJALOG, OTVARAMO
SE BOGU I
OMOGUĆUJEMO DA
BUDE PRISUTAN
MEĐU NAMA

S drugim religijama

D Pisano je: "Poznavati religiju drugoga znači ući u kožu drugoga, vidjeti svijet kako ga on vidi, prodrijeti u bit što za njega znači biti budist, musliman, hindus". To nije jednostavno, zahtijeva da budemo potpuno prazni sami sebe, da uklonimo iz našeg um-a ideje, iz srca osjećaje, da uklonimo svoju volju kako bismo se poistovjetili s bližnjim. Riječ je o tome da trenutno uklonimo čak i ono najljepše i najveće što posjedujemo: našu vjeru, naša uvjerenja, kako bismo pred bližnjim bili "ništica", "ništica

puna ljubavi". Tako zauzimamo stav učenja, a uvijek imamo što naučiti od svakoga. Ako nas potiče takva ljubav, drugi se potom može izraziti, jer u nama nalazi tko ga prihvata, može se darovati jer u nama nalazi tko ga sluša. Tako upoznajemo njegovu vjeru, njegovu kulturu, jezik. Ulazimo u njegov svijet, inkulturamo se na neki način u njega i tako se obogaćujemo. Takvim stavom doprinosimo da naša višekulturalna društva postanu međukulturalna tj. sastavljena od međusobno otvorenih kultura koje vode duboki dijalog u ljubavi.

Naša potpuna otvorenost i prihvatanje pripremaju drugu osobu da sluša nas. Zamijetili smo da kada netko umre samome sebi kako bi se poistovjetio s drugim, on ostaje dirnut i često traže objašnjenje. Tada možemo prijeći na "navještaj s poštovanjem", kako ga naziva Papa. "S poštovanjem", to je ključna riječ

svakog dijaloga. Iz poštovanja prema Bogu i prema samima sebi, kao i zbog iskrenosti prema bližnjima, zatim iznosimo što naša vjera kaže o temi o kojoj se govori, bez da time išta namećemo drugome, bez sjene prozelitizma, iz čiste ljubavi.

No, po Duhu Svetomu koji je uvijek prisutan kad ljubimo braću, dok mi govorimo, braća zamjećuju da se u njihovim srcima budi nešto "živo" u nadnaravnom smislu. To su "sjemena Riječi", o kojima govori Koncil, koje je Božja ljubav položila u svaku religiju. I dok mi govorimo, braća znaju uočiti koji izraz ljudskih vrednota što ih je Gospodin, dok nas je stvarao, posijao u svaku dušu i u svaku kulturu.

Oslanjujući se na ta sjemena i na te vrednote – uvijek u stavu služenja – mi možemo blago i krajnje nemetljivo darovati vidove istine koje nosimo u sebi a koji mogu nadopuniti i kompletirati ono u što ta druga osoba već vjeruje. Tako je najprije on dao nama, a sada to isto činimo i mi. U ozračju zajedništva što ga ova razmjena darova stvara, malo po malo istina se objavljuje i osjećamo da nas pobratimljuje.

[...] Kada započnemo dijalog među nama pri-padnicima različitih religija, tj. kada se otvorimo jedan drugome u dijalogu bogatom ljudskom dobrotom, uzajamnim poštovanjem i milosrđem, otvaramo se Bogu i "omogućujemo da Bog bude prisutan među nama", kako kaže Ivan Pavao II.

To je veliki plod naše međusobne ljubavi i skrivena snaga koja daje snagu i donosi uspjeh našim naporima, kako bismo posvuda nosili jedinstvo i sveopće bratstvo. ■

(Iz govora "Koja je budućnost višekulturalnog, višeetičkog i višerelijskog društva", London 19. lipnja 2014.)

Arhiv CN [4]

Individualno kršćanstvo nije dostatno

D Nedvojbeno je da se svijet kreće prema globalnom selu. Upravo zato danas više nije dostatno individualno kršćanstvo koje se sastoji od osobne dosljednosti i askeze. Takvo svjedočanstvo više nije dostatno. Potrebno je ući u srce Isusove poruke, u srce evanđelja, u zapovijed uzajamne ljubavi (Iv 13,34) koja ne obvezuje samo jednu osobu. Ako je žive mnogi, ona dovodi do sveopćeg bratstva. Ta kategorija bila je prisutna i u misli nekih ljudi jakoga duha, no to je nadasve najveći Isusov dar čovječanstvu. On je prije smrti molio: "Oče... da svi budu jedno" (Iv 17,21), objavivši tako Božjim očin-stvom misao čovječanstva kao obitelji, misao o ljudskoj obitelji. [...]

Drugi vatikanski koncil uči da nova zapovijed ljubavi nije samo temeljni zakon ljudskog savršenstva, nego i preobrazbe svijeta [usp. GS 38]. To se kod nas potvrdilo na raznim područjima: političkom, ekonomskom, kulturnom, umjetničkom, na području medicine, odgoja, društvenih komunikacija itd.

DUHOVNOST JEDINSTVA

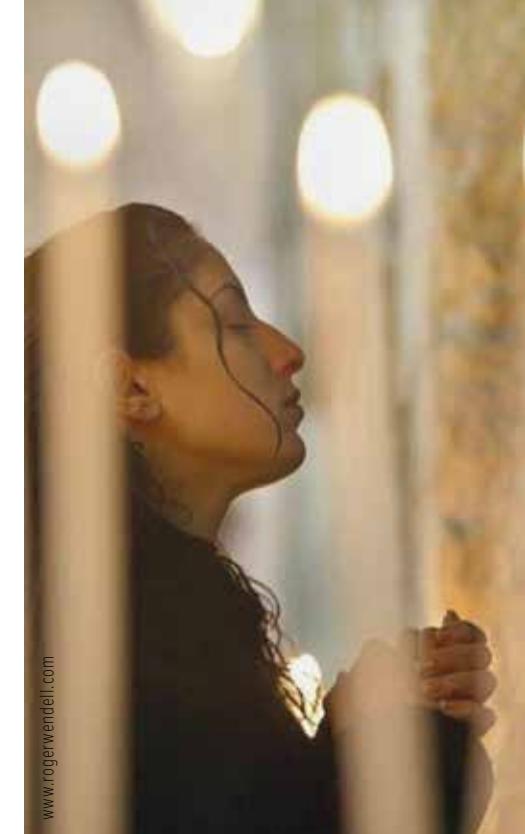
Uvijek je bilo naše uvjerenja da ako je odnos među kršćanima uzajamna ljubav, među kršćanskim narodima ne može a da ne vlada također odnos uzajamne ljubavi. Evanđelje naime poziva svaki narod da nadide svoje granice i da gleda dalje. Štoviše, potiče ljubiti domovinu drugoga kao svoju.

Političari koji su usvojili duhovnost jedinstva žive za to. Oni nastoje prakticirati prividno proturječe i ljubiti stranku drugoga kao svoju, jer su uvjereni da dobro njihove zemlje traži djelovanje svih.

Uz to, oni u uzajamnoj ljubavi između izabranog kandidata i građana njegova teritorija naziru put prevladavanja razdvojenosti između društva i politike. Upravo se u toj uzajamnosti može graditi dobro zajednice, jer politici koju vladari doživljavaju kao služenje u istini i ljubavi mora odgovarati sve veće sudjelovanje građana u javnoj stvari.

Glede gospodarstva, u Pokretu je od samih početaka, po zakonu zajedništva koje mu je prirođeno, kružila ljubav među njegovim članovima, te je prirodno, rekla bih, dovela do davanja u zajedništvo dobara duha i materijalnih dobara. To je uvijek bilo stvarno i prepoznatljivo iskustvo povezujuće, prave ljubavi, ljubavi presvetoga Trojstva. ■

(Iz govora članovima talijanske Udruge kršćanskih radnika (ACLI) na temu "Živjeti nadu u globalnom društvu rizika", Orvieto-Italija, 7. rujna 2003.)

www.rogerwendell.com

VRIJEDI
TRUDA UZETI
VREMENA
KAKO BISMO
UČVRSTILI
OSOBNI
ODNOS
s BOGOM

Arhiv CN

LICEM U LICE S BOGOM

Ako dopustimo Kristu da uđe u našu intimu, on će nas poučiti da ljubimo djevojku, prijatelje, roditelje i sve druge ljudе kako ih mi nikad ne bismo znali ljubiti. Važno je moći podijeliti ono što živimo s braćom i sestrama s kojima doista možemo uspostaviti nazоčnost Uskrsloga među nama. On će nam onda biti učitelj i voditelj. Služeći se našim jedinstvom, dat će nam potrebno svjetlo da ostvarimo ono što Otac doista želi od nas.

Ako živimo tako, prije ili kasnije donijet ćemo rod za Kraljevstvo nebesko. Ubrzo ćemo vidjeti kako, nadasve u nama samima, niče doista nov život, svojstven pravim kršćanima, a to nije malo. Potom, malo po malo kako će rasti naš odnos s Bogom, taj novi život koji je Krist donio širit će se i oko nas. Zajedništvo s drugima zato je vrlo važno, ali ono ne ukida naš osobni odnos s Bogom,

štoviše, zahtijeva ga. Otac nas ljubi osobno i uvijek je u iščekivanju da mogne stati licem u lice s nama. No na nama je uzeti inicijativu i tražiti ga, te započeti duboki razgovor s njim. Evanđelje nas poziva da

crkvi i klanjati mu se, ostati u društvu s Marijom moleći krunicu i završiti dan još jednim razgovorom s njim: zahvaliti mu, prikazati mu boli, radosti i nedostatke dana te izručiti sve u njegove ruke.

Arhiv NS

se povučemo u svoju sobu, da zatvorimo vrata i da se zadržimo s Ocem koji vidi u dubini našega srca. Isplati se uzeti vremena za Boga, učvrstiti što je više moguće taj naš odnos s njim. Vrijedi truda predahnuti malo, ujutro, kako bismo mu se obratili i molili ga za milost da dobro proživimo dan koji nam je darovan; zaustaviti se potom kako bismo razgovarali s njim čitajući Svetu pismo ili druge duhovne knjige, hraniti se njime u euharistiji, zadržati se u

Sveta Terezija Avilska kaže da molitva nije drugo do prisno prijateljstvo, učestalo druženje licem u lice s Onim za kojega znamo da nas ljubi. Kao što je disanje nužno potrebno tijelu, tako je molitva duši. Rastući u vjeri i u ljubavi stižemo dotle da jasno razlikujemo odnos s Ocem, Sinom, Duhom Svetim i Marijom. Uživamo u okusu i slasti sjedinjenja s Bogom. Povjeravamo mu svoje probleme, molimo ga za pomoć, postavljamo mu pitanja, radujemo se njegovoj prisutnosti. ■

ŽIVOT NA KOCKI

Građanskom inicijativom pokrenutom u Italiji želi se pridobiti vlasnike kafića da iz svojih lokala uklone automate za igre na sreću

Pokušajte se sjetiti koliko vam je natpisa *Automat klub* upalo u oči kad ste posljednji put hodali ulicama grada? Koliko puta ste na televiziji u udarnim terminima vidjeli da se reklamira lutrija i prenosi izvlačenje dobitnika čudesnog zgoditka koji je u stanju promjeniti život?

Ovo vrijeme ekonomске krize čini se da osobito pogoduje rastu fenomena koji ljudima nude lažnu iluziju rješavanja problema na lagan i brz način. Lutrija, kladionice, automat klubovi, napadaju nas svojim zamamnim ponudama sa stranica novina, ekrana televizora, da ne govorimo o mrežnim stranicama! Sve je to samo dio sustava koji zahvaća sve veći broj populacije, osobito mlade, dovodeći do istinske ovisnosti u razmjerima epidemije.

Prema procjenama u Hrvatskoj je najviše ovisnika o kladionicama, potom slijede automati pa rulet. Na prvi pogled ovo ne

Brigita Eterović

izgleda kao ovisnost, stoga je preventiva prilično neučinkovita. A kad je riječ o liječenju, samo mali broj patoloških kocvara potraži stručnu pomoć i to obično na nagovor obitelji i supružnika, a na žalost velik broj onih koji određeno vrijeme apstiniraju ubrzo se vraća se kocki.

U Europi, a osobito u Italiji, ova pojava je veoma raširena i automati su gotovo obvezni dio opreme brojnih kafića. U pitanju je ogroman profit: 2012. godine u Italiji se obrnulo više od 80 milijardi eura. No stvarni društveni troškovi su daleko

viši: preko 800.000 osoba na putu ovisnosti, uništene obitelji, suicidi, uplitanje mafije koja na taj način pere novac itd.

Članovi Pokreta fokolara i njihovi prijatelji pokrenuli su prije godinu dana u Milandu zanimljivu inicijativu zajedno s drugim udrugama, koja se do danas proširila na 60-tak talijanskih gradova.

Na stranicama Slotmoba – kako je inicijativa nazvana – može se pročitati program inicijative: "Ne želimo se pomiriti s ovakvim stanjem stvari! Stoga predlažemo da se donese zakon koji će ograničiti igre na sreću, ne u interesu pojedinih lobija, nego građana, osobito onih najranjivijih. A kako su političari ponekad spori, predlažemo odmah zajedničku akciju Slotmob. U pripremi je i izrada geografske karte na kojoj će biti označena 'slot-free' mjesta, te ona koja to žele postati." "Kafić bez automata ima više mjesta za osobe", piše na promidžbenim plakatima Slotmoba.

Konkretna ideja je "glasovanje novčanicom" tj. nagrađivanje kafića koji su se odrekli automata te izabrali kvalitetan rad i poštivanje klijenta, umjesto profita po svaku

cijenu. Kad bismo danas svi odlučili odlaziti samo u kafiće bez automata, problem bi već bio napolje riješen: nitko ne bi nudio proizvod koji se ne traži. To je logika tržišta, upotrebljena za etičke ciljeve.

Kampanja se dakle sastoji u senzibiliziranju ljudi za ovu temu. Oko kafića kojeg se želi nagraditi organizira se bučna promidžbena manifestacija, privlačeći pozornost pjevanjem, plesom, govorima, "zdravim igrama" koje mogu biti alternativa igrama na sreću.

U više slučajeva manifestacijom su najviše bili iznenađeni upravo vlasnici kafića jer su osjetili da ih netko podržava u ovom, za današnje vrijeme, herojskom izboru.

"Moj kafić je bez automata, jer ja tako želim. Ne želim biti sukrivcem za uništavanje obitelji. Poštujem vrednote. Treba kvalitetno raditi i zato ovdje nema mjesta igrama na sreću", rekao je jedan od vlasnika.

Luigino Bruni, docent ekonomije na sveučilištu Lumsa u Rimu ovako je opisao inicijativu: "Ovdje je u pitanju drugačije gledanje na čovjeka. Ljudsko biće je sposobno za vrline, a vrline treba nagrađivati. Ovo

je duboka kritika kapitalizma koji multinacionalnim kompanijama dopušta da odlučuju o potrebama i ovisnostima ljudi. Stoga šireći Slotmob kažemo 'da' drugačijoj ekonomiji, družnjicom vrednovanju dobiti, siromaštva i tržišta. To je način kako nagraditi građanske vrline, osobito širenje kulture i utjecaj na javno mnjenje. Opredjeljenje tih ljudi možemo učiniti vidljivim, kako bi postao uzorom ponašanja, dati mu publicitet u tisku, na društvenim mrežama i portalima." Doista, zahvaljujući današnjim mogućnostima izravne komunikacije, potreba za istinskim i dobrom, koju je uočila malena skupina ljudi, može zadobiti daleko šire razmjere.

Tako je u lipnju u Rimu prikupljeno 10.000 potpisa za peticiju protiv promidžbe kladionica i igara na sreću za vrijeme televizijskih prijenosa utakmica na svjetskom nogometnom prvenstvu u Brazilu. Ispred zgrade RAI-a

bili su organizirani protesti, ali šutnja odgovornih bila je očit dokaz da su bila u pitanju velika sredstva koja su ovi novi "sponzori" sporta uložili u svoj posao.

A u srpnju je u Zastupničkom domu talijanskog parlamenta u Rimu predstavljena knjiga novinara *Citta nuove* Carla Cefalonija *Životi na kocki*. "Hazardopatija odobrena zakonom predstavlja vrhunac ekonomskog sustava koji je uzrokovao svjetski financijski kazino. Analize, priče i brojke kako bismo razumjeli. I djelovali", može se pročitati u podnaslovu. Stručnjaci s raznih područja, udruge i pojedinci pobudili su živu i otvorenu raspravu o ovom problemu. Ovo su samo neke od vijesti koje možete naći na stranici Slotmob na Facebooku. Ako vam se čine zanimljivima, razmislite i popričajte s prijateljima - u nekom kafiću, po mogućnosti bez automata za igre na sreću! ■

DIGITALNA DEMENCIJA

Kako roditelji (i društvo) upropoštavaju djecu u doba Interneta

Mi ljudi u mladosti postupno sazrijevamo u našim spoznajnim sposobnostima, a onda, u poodmakloj dobi, umne sposobnosti počinju opadati. Mnogi pozitivni i negativni čimbenici utječu na razinu do- stignute inteligencije kao i na brzinu i vrijeme njezinog opadanja. To ovisi o mnogočemu, počevši od genetske sklonosti pa sve do načina života. Danas su neki počeli sumnjati da su i digitalni mediji na popisu negativnih čimbenika koji utječu na opadanje. Nije lako iznositi određene tvrdnje u godinama kada vlada tehnološki entuzijazam, podržan snažnom industrijom sposobnom proizvesti novosti vrijedne milijarde dolara: mobitele, videoigre,

tablete i sl. Malobrojni znanstvenici odupiru se entuzijazu i upozoravaju da bismo mogli upasti u puno problema nastavimo li "hraniti" mozgove naših mlađih, a posebice djece, neuravnoteženom digitalnom prehranom.

PLASTIČNI MOZAK

Naš mozak je složen organ, oblikovan tijekom milijuna godina evolucije. Kako bi osigurao primjerenu reakciju u slučaju opasnosti, dio mozga bavi se samo "brzim reakcijama" na podražaje, automatskim odgovorima bez promišljanja. To je sloj jakih emocija, nagona i površnosti. Drugi sloj, formiran u novije vrijeme, zadužen je za promišljanja, kulturne razrade,

vrednovanja prednosti i nedostataka, dubokih osjećaja, samosvijesti, ukratko, onoga po čemu se razlikujemo kao ljudska bića sposobna razmišljati i voljeti. Tijekom djetinjstva a potom i mladosti, naš mozak se ustrojava, uklanja rijetko korištene veze, konfigurira se ovisno o tome kako ga koristimo. Ako ga ponovljenim podražajima potičemo na brze odgovore, jačaju se nadasve automatski odgovori. No ako ga navikavamo na čitanje, sabranost, promatranje i razgovor, pojavičava se misaoni sloj.

Arhiv CN [2]

PROPADANJE

Izgleda da što je mozak više navinut na površnost, to će

brže biti njegovo propadanje u starijoj dobi. Naš mentalni kapacitet ovisi o treningu, o tome koliko smo od djetinstva navikli razmišljati, pokrećući bogatstvo i složenost naših misli. Potičući brze i automatske reakcije, digitalni mediji "ograničavaju korištenje mozga, misao čine površnom, odvraćaju pozornost i imaju neželjene nuspojave, zbog čega je i umni učinak ispodprosječni. To se ne odnosi samo na misli, nego i na volju,

emocije i nadasve društveno ponašanje" [Manfred Spitzer, Digitalna demencija, Corbaccio]. Tko gradi vlastito

društveno okružje samo u virtualnom svijetu, "riskira da neće steći odgovarajuću socijalnu kompetenciju jer se područja mozga zadužena za ponašanje ne razvijaju normalno". To su teške tvrdnje ravnatelja Centra za neuroznanost na Sveučilištu u Ulmu, u Njemačkoj.

RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Ipak, dokazi istinitosti ovih tvrdnji se gomilaju. Znanstveno je dokazano da ljudi bolje razumiju tekst ako ga pročitaju na papiru, a ne na zaslonu. Da bi se sjećali onoga što čitamo mi moramo stvoriti svojevrsnu mentalnu kartu: sjećamo se da je taj izraz u desnom kutu stranice knjige. Izraditi istu mentalnu kartu digitalnog teksta gotovo je nemoguće, pa odatle razlika u kvaliteti učenja. Ali zašto se onda uporno nastoje uvesti digitalne knjige u škole?

Pokazalo se, zahvaljujući i magnetnoj rezonanci, da mala djeca lakše zapamte riječi kada ih napišu rukom, olovkom ili kemijskom olovkom, nego pomoću tipkovnice. Zašto je onda školstvo u SAD odlučilo da se učenike više ne poučava rukopisu?

ŠKOLA

Tko ima računalo (ili tablet) kod kuće pogoršava mu se uspjeh u školi. Što djeca više koriste Mrežu (i video igre) to im se teže koncentrirati. Nasuprot tome što je puno novca utrošeno na uvođenje računala u škole, "ono malo dostupnih istraživanja pokazuju da porast rezultata ima dvije tužne značajke: oni su

LIJEČNIK KOJI PODUČAVA DJEČAKE CRVENJETI SE

Federico Tonioni na čelu je tima psihologa koji se na poliklinici Gemelli u Rimu bave web patologijama, osobito ovisnošću o Internetu

Tko dolazi k Vama?

Prije svega dječaci, njih 600 u četiri godine. Takozvani "rođeni digitalci" emocionalno mnogo ulaze u mrežu, bilo zato što su adolescenti, bilo stoga što je internet množitelj odnosa, ali posredstvom tehnologije.

Koja je razlika između stvarnog i online odnosa?

Kod online odnosa nema fizičkog kontakta, ali bez tijela ne postoji neverbalna komunikacija. Umjesto stvarne emocije postoji neka vrsta upravljanja osjećajima. Rođeni digitalci su alergični na stvarne emocije, kao što je gledanje oči ili crvenjenje; rabe digitalno kao branu, ali se izlažu opasnosti da ih Mreža proguta i osiromaši, bez da emocionalno sazriju. Najopasniji znak bolesti je

"socijalno povlačenje": dovode mi djecu koja više nisu u stanju ići u školu.

Kako ih spasiti?

S mladima radimo na emocijama. Dovoljno ih je promatrati kad igraju jednu video igru da bismo vidjeli koliko su njome obuzeti. Može se razgovarati o količini: koliko pogleda tinejdžeri razmjenjuju s računalom, društvenim mrežama ili video igramu u usporedbi s pogledom u živo sa svojim djedom, bakom, dadiljom, ocem i majkom? Kada mi dovedu u ambulantu mladića ovisnog o Internetu, prvo ga smjestim u skupinu s drugim mladim ljudima, jer je potrebno poraditi na emocijama, na govoru tijela.

Fenomen raste?

Da, paralelno s rastom tehnologije. Sada je već 90 posto odnosa među mladim ljudima online. Oni razmišljaju kako mi odrasli nismo navikli, zbog čega neki roditelji dramatiziraju, dok drugi zanemaruju problem. Kad čujem da otac ili majka kažu: "Kada je ispred računala, mog sina se ne vidi i ne čuje", već znam da će imati problema. Ako ga ne vide i ne čuju, to znači

nevažni i povezani s društveno-ekonomskim kategorijama. Ne postoje tehnološki prečaci za kvalitetno obrazovanje "[Roberto Casati, *Sole 24ore*]. To znači da ako učenik već posjeduje vještine, sposobnost razmišljanja i želju za učenjem, digitalni mediji mogu biti moćno sredstvo za daljnji rast. No ako tih vještina nema, krajnji rezultat će biti katastrofalan. Konkretno,

korištenje digitalnih medija u dječjem vrtiću može izazvati poremećaj pažnje a kasnije i disleksiju, kao i porast društvene izoliranosti. Učenici osmog razreda imaju lošije rezultate u školi razmjerno korištenju Interneta, uz nižu sposobnost pamćenja, budući da osobno računalo uskraćuje učenicima dobar dio umnog rada, vršeći negativni učinak na učenje.

SVEUČILIŠTE

Bilo je dostatno malo godina da se posumnja u inicijativu Sebastiana Thruna, znanstvenika koji je na Sveučilištu Stanford prvi pokrenuo postavljanje studija računalnih znanosti na Internet. Online sveučilišta polučila su silan uspjeh, proširila se po cijelom svijetu, uz milijune kontakata sa studentima, koji umjesto

da oni podcjenjuju važnost stalnog živog kontakta sa svojim sinom.

Jesu li sve video igre iste?

One u kojima se koristi tijelo, kao što su igre za Nintendo konzolu Wii manje su štetne. Zatim su tu igre s visokom razinom agresivnosti. Za rođene digitalce agresija je jaka emocija, neka vrsta mosta sa stvarnošću. Manje je štetno ako uspiju biti agresivni u igricama na internetu nego ako se uopće ne igraju igrice, ali lutajući mijenjaju identitet u sobama za razgovor [chat]. To ponašanje dramatično podsjeća na nešto psihotično, uz svu agresivnost zadržanu u nutrini.

Koji je identitet rođenih digitalaca?

Tijekom odrastanja, dječak ne zna tko je: jedan je tisuća neznanih. Razlika je u tome što bi prije, bez tehnologije, mogao eksperimentirati i sanjati otvorenih očiju, zamišljati se u raznim situacijama i kad bi poželio mogao bi se vratiti natrag, ali danas to ne može. Njegov idealni "ja", u stvari se više ne gradi u njemu, nego na društvenim mrežama, na Facebooku, tako da mora

preuzeti odgovornost, a da se ne može vratiti natrag. Također i zato što ga drugi mogu dohvati, označiti ga i osuditi. Potom će se na susretima u živo ponašati kako se predstavio na Internetu, dakle nepromišljeno i nasilno (vidi Internetsko-zlostavljanje _cyber-bullying), ili će se izolirati. Na Mreži postoji prikaz agresije i seksualnosti koju u živo djeca ne mogu sebi dopustiti. Iz tog se razloga neki i u stvarnom svijetu ponašaju pretjerujući i čineći prijestupe, dok se drugi izoliraju.

da idu na fakultet mogu slobodno od doma slušati predavanja na internetu. Ipak, sada se Thrun o tome prepisuje. Analizirao je rezultate i utvrdio da je vrlo mali broj mladića stigao do završnog ispita [7 postoi!]. Neočekivano je nanovo otkriveno da je u školi, kao i na sveučilištu, nezamjenjiv izravan kontakt između učenika i učitelja. Za učenje je neophodan i društveni kontakt.

USAMLJENOST

Druga istraživanja kažu da su u mlađih ljudi pozitivni osjećaji povezani s osobnim prijateljstvima u stvarnom svijetu, a ne s prijateljima na Mreži. Tko ima više stvarnih prijateljstava više i spava. Suprotno tome, "društvene mreže čine dječake usamljenijima i nesretnijima, uskraćujući im doživljaje

od temeljne važnosti za zdrav tjelesni i umni razvoj. Tko još kao mlad provodi puno vremena na Facebooku, manje se zauzima u stvarnosti. Rezultat toga su socijalne frustracije, a komunikacija je prepuna negativnih emocija. Osobito se djevojke odvukavaju od stvarnih društvenih kontakata i više pate." To je tako zvana "socijalna nesposobnost" mlađih ljudi. "Krhki i drski", nazao ih je poznati pedijatar [Pietropolli Charmet]. Nije slučajno da na internetu najbolje djeluju "lokalne" zajednice, one koje omogućuju i osobno upoznavanje. Na Mreži, se potom i više laže, a kronike su pune vijesti o internetskom zlostavljanju.

ZDRAVLJE

Nesanica je najčešća nepoželjna popratna pojava kod

korištenja digitalnih medija. Može joj dodati i apatija: nakon dva sata gledanja televizije ili igranja videoigara nemamo više volje ni za što. Švedsko istraživanje povezalo je korištenje digitalnih medija s nastankom stresa [koji sprečava sazrijevanje], osobito među mlađim ženama. Pre-tjerano korištenje Interneta dovodi do psihopatološke depresije. U jednoj visoko tehnološko razvijenoj zemlji kao što je Južna Koreja među mlađima je osim emocionalne otupjelosti u porastu i poremećaj pamćenja, pozornosti i koncentracije. Ova klinička slika nazvana je "digitalna demencija", a odnosi se na mentalni učinak, razmišljanje, vještinu kritičkog razmišljanja i samokontrole.

Ovisnost o računalima i internetu je u porastu, posebice ovisnost o video igrama, i to već kod petogodišnjaka! U SAD-u čini se da mladi ljudi provode više vremena s digitalnim medijima (7,5 sati dnevno) nego što spavaju. Neki stručnjaci i mnogi roditelji tvrde da novi mediji stvaraju ovisnost poput alkohola, nikotina i droge.

POMOĆ

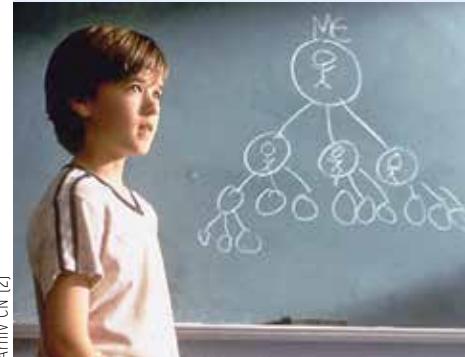
Je li ova dijagnoza suviše apokaliptična? Možda. Treba li odbaciti digitalne medije? Apsolutno ne! Postali su već dio naših života i naše budućnosti. Samo se moramo naučiti mudro ih koristiti. Za papu Franju internet je dar od Boga, ali je potrebno upravljati "problematičnim područjima", vraćajući se "sporosti" kako bismo "rasli u čovječnosti i međusobnom razumijevanju". Zašto onda nitko ne sumnja u istinitost tvrdnji digitalne industrije? Umjesto toga šire se tehnološki entuzijasti, potaknuti dojmljivom reklamnom mašinerijom. Kada su zarade astronomske, nema igre, jer tada su često i stručnjaci u službi industrije.

Od političara se ne može očekivati nikakva pomoć, jer oni nikada neće kritizirati medije od kojih ovisi njihov politički opstanak. Stoga ostaju samo roditelji i učitelji.

ŠTO UČINITI?

Cilj je jednostavan: uravnotežiti stvarno i virtualno. Da bi se to učinilo potrebno se oduprijeti, tj. koliko god je to moguće odgoditi uvođenje raznih medija u živote djece i mlađih. Treba im dati vremena da ojačaju i tjelesno i umno prije nego ih podvrgnemo "digitalnoj hrani" na osnovi mobitela, interneta i video igara. Štititi, dakle, intimnost obitelji od digitalnog nasrtaja, kontrolirati što rodbina poklanja djeci. U školi treba navikavati učenike na kritičko, razumno i odgovorno korištenje Interneta. Čitanje papirnatih knjiga je izvor blagostanja, tjelesna aktivnost u prirodi puni mozak kisikom, posjećivanje stvarnih prijatelja potiče socijalne vještine, učenje razmišljanja i razgovaranja izgrađuje muškarce i žene u uravnotežene osobe, koje su u stanju voljeti. ■

Arhiv CN [2]

TRI ČINA LJUBAVI

Ponekad me blokira osjećaj krivnje zbog nekakvih svakidašnjih pogrešaka... Što mi savjetujete?

Osjećaj krivnje i nadasve osjećaj nemogućnosti da se za njega iskupimo uzrokuje najveći i najzastupljeniji oblik patnje koju je vrlo teško izlječiti. Poznati dramaturg Oscar Wild je napisao: "Nijedno ljudsko biće nije toliko bogato da može platiti otkupnicu za svoju prošlost". Čini se k tomu - ako želimo biti iskreni - da u određenim okolnostima ni najbolja psihoterapija nije djelotvorna, pa je jedini prirodni lijek koji preporučuju za liječenje tog tipa patnja - vrijeme. Tako je i nastala izreka: *Vrijeme je najbolji lijek*. Međutim, bez obzira na to što ono liječi sve rane, ne pruža trenutačno olakšanje

što se terapijom u konačnici ipak postiže. Ali postoji nešto bolje! Možemo napraviti tri čina ljubavi kako bismo se iskupili za jedno zlo koje smo počinili. Posljedice, pa čak i poništenje jednoga počinjenog zla - bez obzira na to kakvo ono bilo - mogu učiniti tri nesebične radnje pod uvjetom da su ta dobra djela zaista učinjena bez ikakva osobnog interesa, bez skrivenih ciljeva, potaknuta jedino velikodušnošću i iskrenim kajanjem. Čini se da se od prapočetaka povijesti u mnogim duhovnim kulturama i tradicijama - poput sumerske, babilonske, egipatske, etrurske i slično - ovo pravilo o tri čina ljubavi kao naknadi za jedan počinjen grijeh upotrebljavalo kao mjera za brz moralni oporavak. I danas je ono poznato. Prisjetite se samo prelijepog filma *Šalji dalje* s Kevinom Spaceyjem i Helen Hunt u kojemu glavni lik Haley Joel Osment zamišlja sustav u kojemu osoba kojoj je jednom pomognuto mora pomoći trima osobama - stvarajući tako čudesan lanac iskrena i zarazna čovjekoljublja. Opravdano je stoga ovo pravilo primjeniti kada se kajemo i duševno oporavljam. Naime, u skladu s duhovnim zakonom po kojemu svaka misao ili radnja ostavljaju trag, ako činimo dobro, to može samo uroditи novim dobrom, i to umnoženo. ■

P. Ionata

OSAMLJENOST

Imam trideset i osam godina i još uvijek sam samac. U posljednje se vrijeme osjećam jako usamljeno i beskorisno. Moji su prijatelji sve više zakupljeni svojim obiteljima, a djevojke s kojima se družim izbjegavaju ozbiljnije veze. Uvjerен sam da bih im mogao toliko toga pružiti.

Dragi Roberte, ne znam zašto se neke stvari događaju i zašto uviјek moramo proći kroz nekakvu pustoš, mjesta i vrijeme u kojima osjećamo osamljenost, ne osjećamo se voljenima, osjećamo se odbačenima ili iznevjerjenima. No, sve se to događa. Događa se gotovo svima. Ne samo samcima. Možda ti u tim trenucima može biti koristan savjet da pokuša prigrlići sve glasine unutarnjih »jadikovka« ne očajavajući, da nastaviš ići dalje - koliko i kako je to moguće - kao da se ništa nije dogodilo. Ponajprije stoga što se u hodu ove glasine razotkrivaju onakvima kakve jesu - lažima. Slično se dogodilo mojem prijatelju Marku koji se na pragu četrdesetih osjećao vrlo nesretnim, nevoljenim i promašenim. Djevojke su ga po stoti put napuštale, najbolji prijatelj kritizirao je njegov način života ocjenjujući ga preslobodnim i površnim zbog vremena koje je posvećivao svojim strastima - poput ribolova zbog kojega je često odlazio na egzotična mjesto u inozemstvo. Marko je silno trpio zbog nerazumijevanja i neprihvatanja ljubavi kojom je obasipao, primjerice, svoju obitelj - skrbeći se za nepokretnu baku, velikodušnosti s kojom je dijelio svoja materijalna dobra s prijateljima, spremnošću da sasluša druge. Osjećaj promašenosti i nezadovoljstva vrhunac je dosegao u Panami. Žalosno! I to upravo u blizini poznate Panamske prevlake. Njegov je dugogodišnji san bio uloviti kokota, prekrasnu ribu s krestom koja od svibnja do lipnja

migrira u tim vodama. Tijekom njegova boravka ne samo da je vrijeme obilovalo kišom i olujama, već je i dugo očekivana migracija kasnila. Marko se žalostan vratio kući kao žrtva *maćehe prirode*. Uzalud sam mu ponavljala: "Ma, jesli svjestan svoje sreće? Bio si u Panami!" Marko je još neko vrijeme ostao zarobljen u svojem kozmičkom pesimizmu. Ali pridigao se, iako ga je uvijek pratila jasno izražena sjena razočaranja. Konačno je stigla i četrdeseta! Tada se dogodilo nešto veliko. Njegovi su mu prijatelji i rodbina u tajnosti pripremili veliko slavlje. Kako je on rekao:

sve za čim je uvijek žudio! Marko je osjetio i uvjerio se u ljubav svih. Svjedočile su to pojedinosti – poput izbora stolnjaka, igrokaza koji su mu prijatelji premili kako bi se nasmijali njegovim sposobnostima i nedostacima. Odjednom je postao svjestan svega. Uvidio je koliko je proteklih mjeseci bio slijep, koliko je sve ono što je tijekom proteklih godina pružao drugima dirnulo srca mnogih i sada se darovana ljubav vratila. Svjestan svega toga ponovno je započeo živjeti punim plućima. ■

T. Pastorelli

PROMIDŽBENE PORUKE I BAJKE

Kakva je razlika između televizijskih promidžbenih poruka i pripovijedanja bajka u odgoju djece?

Od antičkih vremena bajke su imale vrlo važnu ulogu u odgoju djece, a isto potvrđuju i suvremena istraživanja. Pripovijedači bajke, odrasli djeci prenose mnoga društvena pravila. Dijete u bajkama otkriva granice onoga što je normalno i onoga što nije, onoga što se treba činiti i onoga što se ne smije činiti, uči kako svladavati poteškoće.

Suvremeni stručnjaci tvrde da reklame predstavljaju suvremen način pripovijedanja bajka. Promidžbene poruke, poput bajka, djeci nude priču i likove s kojima se mogu poistovjetiti jer su one

po naravi jednostavne, njima prihvatljivim jezikom prikazuju uobičajene događaje. Mijenjajući izražajne mogućnosti pripovijedanja, promidžbena poruka može preuzeti ulogu bajke. Bajka ima umirujući učinak jer u konačnici sve dobro završava i zlo je uvijek pobijedeno. Isto je i s promidžbenim spotovima u kojima se

često na početku prikazuje nekakva problematika koja se u pripovjedačkoj napetosti na kraju pozitivno rješava. Druga zajednička točka bajka i promidžbenih poruka je ponavljanje, nešto umirujuće zbog čega ih najmlađi jako vole. Sljedeće svojstvo koje je promidžba preuzela od bajke je potreba za čarolijom kao mjestom ostvarivanja želja.

edukame.com

Međutim, promidžbene se poruke razlikuju od bajka najmanje u tri obilježja: cilj im je komercijalni, a ne prenošenje tradicionalnih kulturnih vrijednosti; ne može se nadzirati sadržaj poruke (roditelji ne mogu mijenjati sadržaj ovisno o reakcijama djeteta) i, na kraju, razumijevanje sadržaja gotovo uvijek opterećuje dijete. Sve to zahtijeva podrobnu analizu i roditelja i odgovitelja. ■

M. R. Pagliari

USMJERAVANJE OSJEĆAJNOSTI

(nastavak iz prošlog broja)

PROBATI KAKO BISMO SE BOLJE UPOZNALI?

Više smo se puta uvjerili kako užajamno istinsko poznavanje prolazi posve drugim "kanalima". Štoviše, kod mnogih parova ponekad postoji rizik da se pozornost fokusira upravo na "onaj vid", tj. na spolni čin, koji kasnije postane dominantan, stavljajući u drugi plan put užajamnog upoznavanja i sazrijevanja. To može imati i deformirajući učinak: veliki užitak može dovesti do idealiziranja drugoga, do neosvrtnja na postojeće razlike i mišljenja da ih je lako prevladati.

ZAŠTO U ČVRSTOM ODНОСУ ИЛИ ЈОШ BOLJE U BRAKУ?

Mi stoga smatramo da je brak najprikladnije mjesto za spolni čin. Svakoj vrsti odnosa u našem životu odgovara oblik tjelesnog izražavanja. Tako primjerice uz prijateljstvo ide stisak ruke ili zagrljaj. Brak je među najdubljim odnosima koji veže dvije osobe, pa će mu odgovarati najintimnija gesta.

U braku [ne prije njega!]:

- imamo najveće jamstvo stabilnosti, što je i temeljni uvjet za ugodnu spolnost i prihvatanje [djeteta!]
- izabiremo jedno drugo na doista isključivi način [prije toga ne!]
- kušamo potpuni spolni užitak: samo gdje je ljubav konačna i izjavljena može se dogoditi duboki spolni užitak. Čvrstoća odnosa je temeljni uvjet i za tjelesnu ugodu
- ne riskiramo ispasti proturječni. Ako sam iskren, ne stiskam ruku a mrzim te; spolnim

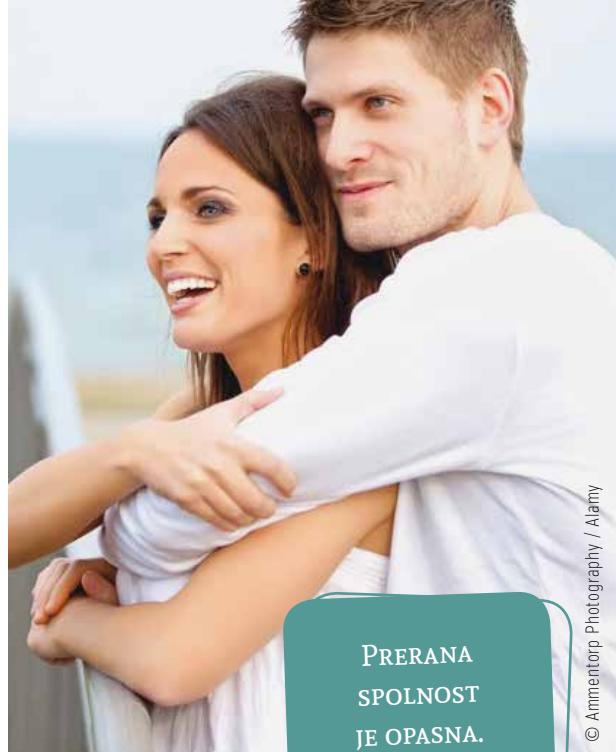
činom izražavam potpunu ljubav, za život. Darujem se tebi zauvijek, bez rezervi. Nije to lijepa ali privremena ljubav, kao kod mladića i djevojke. To je konačni dar, nije posudba na neko vrijeme, jer ču se navečer vratiti svojoj kući. U protivnom smo nepošteni, tvrdimo nešto što još ne postoji u punini.

NAJPRIJE NAUČITI UMIJEĆE VOLJENJA

Čekati [najprije], a potom živjeti spolni odnos nastojeći ciljati prije svega na kvalitetu naše veze, pomoglo nam je da imamo pozitivno i ugodno iskustvo i na tjelesnom području, čak i u najtežim trenucima. To su uostalom potvrđili i stručnjaci: kvaliteta spolnog života ovisi o skladu para! To je suprotno onome što smo ponekad ustvrdili kod parova gdje je navika na rani sponi čin imala za posljedicu štetne učinke i na području ugode, a nastupila je i određena dosada te traženje sve neobičnijih ili čak čudnih rješenja. To opterećuje odnos i potiče na traženje novosti izvan njega, no one ne stižu.

Razna istraživanja govore da prerana spolna iskustva [kako po dobi partnera tako i po duljini veze] ponekad nisu popraćena ugodom i mogu imati loš utjecaj na buduću spolnost, zaustavljajući osobno sazrijevanje a potom i otežavajući izražavanje ljubavi koju kušamo preko tjelesne intimnosti.

U našem i iskustvu mnogih drugih parova spolna intimnost bila je rezultat jedne druge intimnosti, ostvarene ranije na drugim područjima, u vrijeme hodanja. Spolnost nije bila polazište niti prvi način komunikacije. Osim toga, ponekad zahtjevno iščekivanje dalo

© Ammentorp Photography / Alamy

nam je, proturječno, "ugodu" i u samom iščekivanju [u kombinaciji s oduševljenjem i željom da se vjenčamo]. I omogućilo nam je da potom živimo u potpunosti jednu novost: otkriće ljepote braka i pod vidom tjelesnosti.

PRERANA
SPOLNOST
JE OPASNA.
KADA NETKO
PRAKTICIRA SEKS
A NIJE DOSTIGAO
PSIHIČKU ZRELOST,
POSTOJI OPASNOST
DA GA RAZDVOJI
OD LJUBAVI,
BANALIZIRA, DA SE
LJUBAV POBRKA S
GENITALNOŠĆU.
(G. DACQUINO)

Danijel i Sara: ona je odlučila da više ne želi spolne odnose. Voljeli su se i ona mu je objasnila taj osjećaj. Ra-spravljadi su, svađali se, i on je odlučio poštivati njezin izbor. Nakon nekog vremena kod nje se pojavila sumnja: "Je li on prava osoba? Možda nisam bila toliko zaljubljena..." Razgovarali su, a on tome nije pridavao veliku pozornost. Na kraju su se ostavili. Možda je bilo korisno malo razdvajanja kako bi bolje i objektivnije sagledali

situaciju koja se održavala više po inerciji. To je vrlo rijetko iskustvo.

MALO OPREZNOSTI MOŽDA NIJE NA ODMET

Kao zaručnici primijetili smo da moramo biti pozorni i pomagati se da ustrajemo u odabiru koji je mnogo obećavao za naše ostvarenje. Kao što se kod teškog uspona mora uvijek bdjeti, to nam je poslužilo biti pozorni na neke jednostavne vidove:

- opreznost i poniznost: nastojati ne stvarati prigode [ostajati sami navečer kod kuće, zajedno ići na odmor, suviše se slobodno odijevati jer "ionako se ništa neće dogoditi"]
- međusobno otvoreno razgovarati
- biti pozorni, koliko je moguće, na određena izražavanja intimnosti koja po svojoj naravi mogu dovesti do potpunog odnosa
- biti svjesni da i drugi mali odabiri jačaju volju [ustati rano radi odlaska na izlet ili učenja, otići na trening i kada smo mrtvi umorni], što se kasnije pokazuje kao izvrsna pomoć i na području spolnosti, nakon vjenčanja. Naime, proživljavali

smo situacije u kojima je bilo jako važno znati čekati [udaljenost, umor, teška trudnoća, bolesti], štoviše to može čak postati izraz odgovorne ljubavi [inače ideš u krizu ili – kako je jednostavno savjetovao jedan kolega – potraži drugoga/drugu]. Smatramo da društvo koje ne odgaja za uzdržljivost riskira postati društvo bez kontrole, ili bolje rečeno – društvo koje je lako kontrolirati!

- Razmjena iskustava sa zrelijim parovima/osobama
- treba nam biti jasno da je to put, s mogućim zaprekama, no možemo uvijek započeti iznova!

ISKUSTVO KOJE VRIJEDI

Jesmo li potiskivali spontanost naše osjećajnosti za vrijeme hodanja? Osim koje rijetke situacije, nikad to nismo tako doživljavali. Više nas je vodila misao da ju usmjerimo kako nam je to izgledalo ljepše za nas i za našu budućnost. Naravno, to nije lagano. Osim mnogih spolnih podražaja među kojima se krećemo, postoji i problem sklapanja brakova u sve starijoj dobi, često zbog ozbiljnih razloga koji ne ovise o nama. No ako je odgađanje spolnog odnosa za brak doista vrijednost, zar ne bi vrijedilo pokušati, nastojeći zajedno shvatiti kako to u svojoj situaciji ostvariti, ako smatramo mogućim? U raznim zapadnim zemljama statistike govore o porastu broja mladih koji iz raznih razloga odlučuju živjeti predbračnu čistoću. Samo u SAD preko tisuću udruga mladih imaju za cilj vratiti boju i život čistoći. Je li to znak vremena? Želja za nečim novim? Ili "obrambena reakcija na diktaturu užitka i terorizam orgazma"? (La Repubblica)

pictures4ever.eu

PREŠUĆENA ISTINA

*Novinarka Hrvatske radiotelevizije Karolina Vidović Krišto
29. prosinca 2012.*

je u svojoj emisiji "Slika Hrvatske" skrenula pozornost na stvarnu pozadinu globalno nametnutih spolnih odgoja u školama, prikazavši isječak iz filma o američkom seksologu Alfredu Kinseyu, u kojem se tvrdi da je do podataka u svojim istraživanjima dolazio i preko pedofila, a njegova se literatura preporuča u zdravstvenom odgoju u hrvatskim školama. Zbog informacija koje su iznijete u toj emisiji Vidović Krišto suspendirana je sa svog radnog mesta u roku od nekoliko sati, a emisija koju je uređivala ukinuta je.

Donosimo ulomak iz njezina svjedočanstva na ovogodišnjem Mladifestu u Međugorju.

www.croatia.org

Jasno, to je drugačija vizija u odnosu na sadašnje navike. No zanimljiva je, privlačna i ima svoju logiku. A nadasve je lijepa za isprobati.

Jedna djevojka od 22 godine, na kraju razmjene mišljenja s drugim vršnjacima na tu temu, rekla je: "Dvije godine živim s mladićem i imamo spolne odnose. Nisam vjernica. Vrlo me zanima ova drugačija vizija spolnosti i života. Predložena tako nemametljivo rezultira privlačno." Slijedio je lijepi dijalog.

Za svakoga je put drugačiji, također i nadasve na ovim tako osjetljivim područjima. Nitko nije već stigao do cilja, no svi doista možemo uvijek gledati naprijed, nastojati poboljšati naše odnose te u svakom iskustvu koje smo proživjeli i podijelili uočiti pozitivne poticaje za život. Možemo se obogatiti dajući u zajedništvo iskustva, kao što to činimo sada. Uzimanje u obzir i drugih prijedloga, drugih ciljeva na koje možda nismo mislili, može biti odvažan čin. Propitkivati se, ciljati visoko, ne prepustiti se rutini, to su sadržaji koji nas uvijek održavaju na životu! Često nam prolazi glavom rečenica koju smo prvi put čuli od nekoliko prijatelja prije mnogo godina: "Imamo samo jedan život, vrijedi ga iskoristiti što je bolje moguće!" ■

Prije godinu i pol dana u svojoj sam emisiji objavila dokumentirane činjenice koje dokazuju da je tzv. otac seksualne revolucije i osnivač Kinsey instituta dr Alfred Kinsey falsificirao istraživanja i lažirao podatke te sve to, najprije u SAD a potom u cijelome svijetu, nametnuo kao znanost. Ali ono što je najstrašnije, Alfred Kinsey poticao je i plaćao pedofile da seksualno zlostavljuju dojenčad i djecu. Na tom se brutalnom zlostavljanju temelji njegova teza da su djeca seksualna

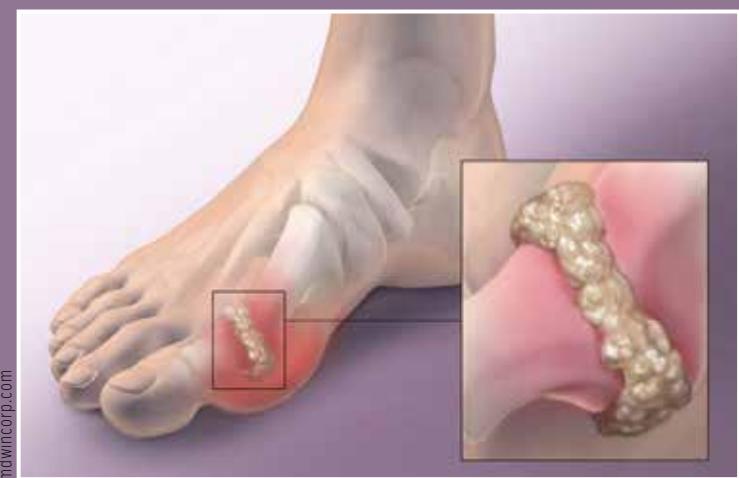

GIHT – URIČNI ARTRITIS

bića od rođenja, a na toj se pak tezi temelji cijeli tzv. spolni odgoj. Kada sam vidjela sve te podatke, shvatila sam da se u Hrvatskoj ali i u cijelome svijetu rasprava o spolnome odgoju vodi na potpuno krivi način. Ovdje nije riječ ni o znanosti ni o obrazovanju, nego o zločinu najgore vrste koji nema opravdanja, koji je univerzalan i koji se dogodio nad najnemoćnijima među nama, nad djecom! Nije važno kakav je tzv. spolni odgoj, tko ga zagovara a tko je protiv njega. Da se svi roditelji u svijetu ujedine i zavape da žele tzv. spolni odgoj za svoju djecu, odgovor je ne, on ne smije biti u školama jer se temelji na kaznenom djelu zlostavljanja dojenčadi i djece.

Kada sam sve to saznala nisam ni slutila da se ta istina prešućuje u cijelome svijetu. Mislila sam da je samo mi u Hrvatskoj ne znamo. Bila sam sretna što sam dobila sve te informacije i uvjerenja da će Hrvatska javna televizija za koju radim, hrvatski mediji općenito te hrvatski političari biti zahvalni na ovim prevažnim informacijama, baš kao što sam bila ja kada sam došla do njih. Međutim, dogodilo se suprotno. Hrvatska javna televizija nakon prikazivanja emisije izdala je priopćenje koje su preuzeli gotovo svi hrvatski mediji, a u kojem sam optužena za zlouporabu položaja. Za takav prijestup se dobiva otakaz. Onda se dogodila nevjerojatna podrška hrvatskoga naroda – javnost je stala uz mene, jer je prepoznala istinu. Podršku su mi davali ljudi svih vjera, političkih orientacija, svih nacionalnosti, javnost je zapravo stala u obranu istine, u obranu djece. A znate zašto je istina tako divna? Zato što je istina! Ovdje je riječ o univerzalnoj vrijednosti. Bez obzira na dob, spol, vjeru, nacionalnost, političko pa čak i seksualno opredjeljenje, i islamska i židovska i kršćanska zajednica u Hrvatskoj istupile su protiv tzv. spolnog odgoja. Otkaz nisam dobila, a nijedna činjenica iznesena u emisiji nikada nije demantirana. ■

Unas se najčešće upotrebljava naziv giht koji je njemačkog podrijetla. Hrvatski naziv za giht je ulozi. Bolest pripada skupini metaboličkih bolesti kostiju i zglobova, koje nastaju zbog određenih poremećaja izmjeđe tvari u organizmu. Urični artritis nastaje zbog taloženja kristala mokraćne kiseline i njene soli u hrskavici zglobova, odakle prodire u zglob i izaziva bolni napadaj bolesti. Bolest se najčešće pojavljuje nakon 40. godine u ljudi svih rasa i narodnosti. Češća je u muškaraca. Mokraćna kiselina normalno se nalazi u serumu zdravih osoba, a kada je njezina vrijednost povišena, govori se o hiperuricemiji. Povišeno stvaranje mokraćne kiseline nalazimo i u nekih bolesti: psorijaze, šećerne bolesti, u debelih ljudi kada gladuju ili u zdravih koji su opterećeni masnom hranom. Razlikujemo dva oblika bolesti.

Jedan oblik nastaje zbog nepoznatih razloga i nazivamo ga primarni urični artritis, često se javlja kod više članova jedne obitelji. Drugi se oblik naziva sekundarnim, a nastaje zbog poznatih razloga, npr. tijekom kroničnih bolesti bubrega, nekih zločudnih tumora i u ljudi izloženih olovu. Akutni napadajuričnog artritisa najčešće nastaje na baznom zglobu nožnog palca, obično se događa noću i bez ikakva poznata povoda. Zglob je otečen, vrlo bolan, i na sam dodir plahće, a koža iznad zglobova je crvena i topla.

Pojavi upale zgloba vrlo često prethodi izloženost hladnoći, ozljeda zgloba, veći tjelesni napor ili psihička napetost. Sve su to čimbenici koji upalu mogu pospješiti, ali ne i uzrokovati. Također, napadaju može prethoditi konzumiranje većih količina hrane, alkohola, ali nerijetko i vađenje zuba.

U liječenju akutnog napadaju gihta djelotvorni su nesteroidni antireumatici (Indometacin, Voltaren, Lubor, Ibuprofen i sl.) a preporučuje se i Kolhicin. Salicilati (Andol, Aspirin) se ne preporučuju jer povećavaju razinu mokraćne kiseline. Potreban je oprez kod uporabe lijekova koji pojačavaju izmokravanje (diuretici).

Kod liječenja kroničnog uričnog artritisa na prvom mjestu je dijeta i to tzv. bezpurinska. Dopušteno je dnevno hranom unositi do 100 mg purina budući da se mokraćna kiselina može i sama stvarati u organizmu iz najjednostavnijih spojeva dušika i ugljika. Mokraćna kiselina nastaje kao nusproekt pri probavi određene hrane (aminokiseline purina) te je stoga giht usko vezan uz način prehrane i stil života. Bolest je poznata iz viktorijanskog doba, kao bolest kraljeva, tj. sinonim

za poremećaj koji se javlja kod neumjerenosti u jelu i piću. Namirnice s visokim sadržajem purina koje treba izbjegavati su: iznutrice, plava riba (srdeća, tuna, losos), riblje konzerve, suhomesnati proizvodi, mesni ekstrakti, kvasac, školjke, raki, gljive, crveno meso (junetina, svinjetina, govedina, janjetina), žestoka alkoholna pića i pivo. Nove studije su dokazale da unos povrća bogatog purinom, poput graška, graha, prokulice, špinata, brokule, cvjetače nema nikakvu ulogu u razvoju gihta. Sokovi i bezalkoholna pića bogata fruktozom povećavaju razinu mokraćne kiseline u organizmu, što pogoduje razvoju gihta.

Radi regulacije urične kiseline u organizmu primjenjuju se lijekovi koji smanjuju stvaranje urične kiseline, te urikozurici koji putem bubrega pojačavaju izlučivanje soli mokraćne kiseline iz organizma, ovisno o tome što je uzrok povećanja razine urične kiseline. U snižavanju razine urične kiseline pomažu trešnje, bobičasto voće, voće i povrće bogato vitaminom C, jogurt, celer. Ne zaboravite da su faktori rizika za nastanak gihta povećana tjelesna težina, masna hrana i alkohol. ■

